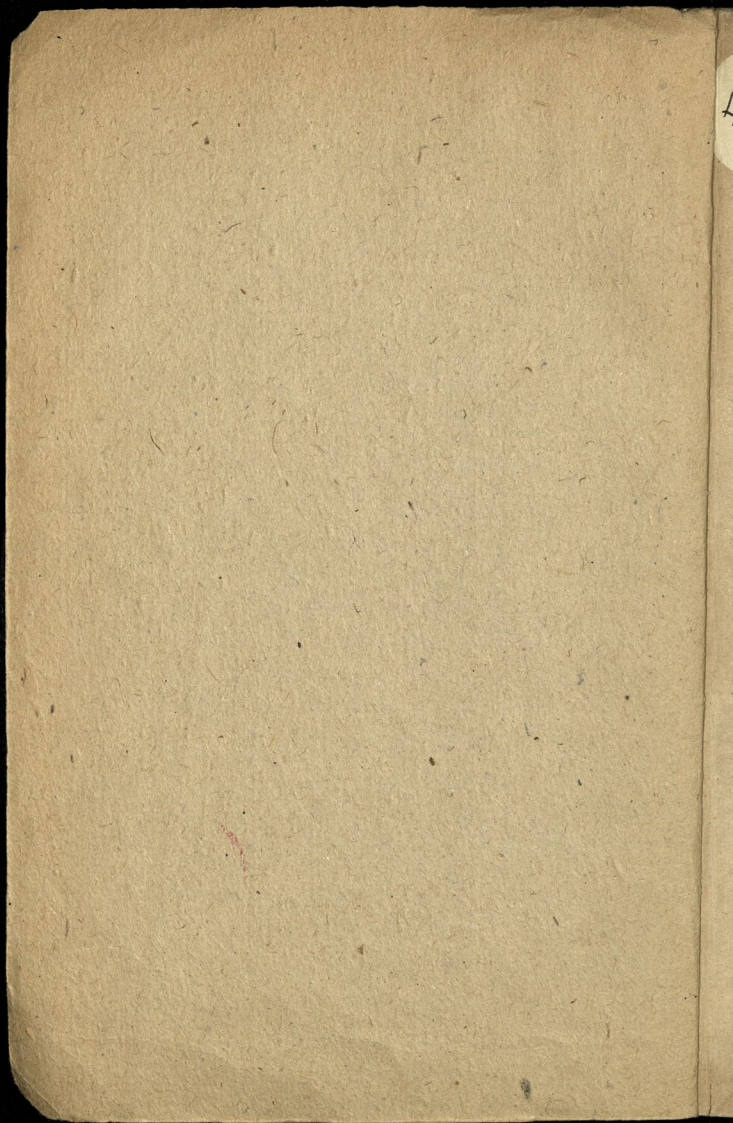

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

40496

8.6.50

40496.
(8.° br.)

F. Luce
7/2 1896.

Poderil m. g. Juan Rob. d.

40496, 藝. 4. 藝.
8° br.

POVESTICE

za

PERVO ZAČETNO ŠOLO.

Veljajo zvezane 6 kr.

(Na prodaj per c. k. mestni gosposki v' Tersti in drugih primorskih soseskah.)

V TERSTI.

I. Papš, vladarski natiskar.

1846.

Opomba za bravce.

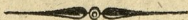
c, C	se	bere	kakor	stari	z, Z
s, S	"	"	"	"	f, Š
z, Z	"	"	"	"	s, S
č, Č	"	"	"	"	zh, Zh
š, Š	"	"	"	"	fh, Šh
ž, Ž	"	"	"	"	sh, Sh.

030042566

O b s e ž i k.

	stran.
Voglar in perivec	1
Prijateljstvo skušano	—
Vjeti vran	2
Metulj in otrok	—
Voda in kamnički	3
Planeti in njih trabanti	—
Štrafana nehvaležnost	—
Polž in gerlica	4
Rak, ostrica in kresnica	—
Varujte se pozrešnosti	5
Topola in terta	6
Hrast in mah	—
Barka in veter	7
Vdanost v voljo Božjo	8
Božja dobrotà	—
Nemarnež	9
Prašanje	10
Dimnikar	11
Križemgled	13
Marcelin	14
Lenoba	15
Breskvi	—
Odkritoserčnost	16
Premagana skušnjava	17
Čbele	—
Jokljivic	18
Pravi dar	—
Mora	19
Ovajenje	20
Nespremišljiv otrok	21
Velikodušno delo vsmiljenja	—
Hruške	22

	stran.
Zvestoba	24
Sporočevavka	25
Mlečna brata	26
Slabost in dobroserčnost	27
Lepe in gerde cvetlice	28
Popje	30
Svete podobe	32
Cvet keršanske ljubezni	35
Šivanke	39
Šola	41
Osoljeni	43
Mjilov mehuric	44
Učenkam gre čast	45
Od večera do jutra	46
Filip Cerlotič	48
Vspravi je moč	51
Verh gore in dolina	52
Delo	53
Skerbno prizadevanje za dobre dela	54
Metulj	55
Vsmiljenje do živali	58
Podoba	60
Terezine cvetlice	61
Odkritoserčna deklica	62
Pomeranče. Pošteni fant in tatič	63
Deklica rešenica	69
Vsakimu, kar mu gre	72
Oskubeni tič	74
Vsim gre dobrohotnost	76

Index

1	Index	1	Index
2	Index	2	Index
3	Index	3	Index
4	Index	4	Index
5	Index	5	Index
6	Index	6	Index
7	Index	7	Index
8	Index	8	Index
9	Index	9	Index
10	Index	10	Index
11	Index	11	Index
12	Index	12	Index
13	Index	13	Index
14	Index	14	Index
15	Index	15	Index
16	Index	16	Index
17	Index	17	Index
18	Index	18	Index
19	Index	19	Index
20	Index	20	Index
21	Index	21	Index
22	Index	22	Index
23	Index	23	Index
24	Index	24	Index
25	Index	25	Index
26	Index	26	Index
27	Index	27	Index
28	Index	28	Index
29	Index	29	Index
30	Index	30	Index
31	Index	31	Index
32	Index	32	Index
33	Index	33	Index
34	Index	34	Index
35	Index	35	Index
36	Index	36	Index
37	Index	37	Index
38	Index	38	Index
39	Index	39	Index
40	Index	40	Index
41	Index	41	Index
42	Index	42	Index
43	Index	43	Index
44	Index	44	Index
45	Index	45	Index
46	Index	46	Index
47	Index	47	Index
48	Index	48	Index
49	Index	49	Index
50	Index	50	Index
51	Index	51	Index
52	Index	52	Index
53	Index	53	Index
54	Index	54	Index
55	Index	55	Index
56	Index	56	Index
57	Index	57	Index
58	Index	58	Index
59	Index	59	Index
60	Index	60	Index
61	Index	61	Index
62	Index	62	Index
63	Index	63	Index
64	Index	64	Index
65	Index	65	Index
66	Index	66	Index
67	Index	67	Index
68	Index	68	Index
69	Index	69	Index
70	Index	70	Index
71	Index	71	Index
72	Index	72	Index
73	Index	73	Index
74	Index	74	Index
75	Index	75	Index
76	Index	76	Index
77	Index	77	Index
78	Index	78	Index
79	Index	79	Index
80	Index	80	Index
81	Index	81	Index
82	Index	82	Index
83	Index	83	Index
84	Index	84	Index
85	Index	85	Index
86	Index	86	Index
87	Index	87	Index
88	Index	88	Index
89	Index	89	Index
90	Index	90	Index
91	Index	91	Index
92	Index	92	Index
93	Index	93	Index
94	Index	94	Index
95	Index	95	Index
96	Index	96	Index
97	Index	97	Index
98	Index	98	Index
99	Index	99	Index
100	Index	100	Index

POVESTICE.

1.

Voglar in perivec.

Voglar sreča perivca, in mu reče, de naj z njim v rano tisti hiši stanuje. Tode perivec mu odgovori: „Naka, to pa ne“. Uni ga praša, zakaj de ne? „In on reče: „Jez bi belil, in ti bi mi mazal, kar bi jez pobelil.“

2.

Prijateljstvo skušano.

Dva prijatla sta ravno tisto pot šla. Kar jima pride medved nasproti; česar edin njih prestrašen na drevo splazi, in se tam potuhne. Drugi, kateri sam ni mogel biti medvedu kos, in je vidil, de ne more zveri uiti, se na tla verže, in se mertviga dela. Medved ga obvoha, in ker meni de je mertev, odide (zakaj pravijo, de se ta zver merliča ne dotakne). Kadar je bil medved odšel, je uni z' drevesa doli prišel in

ga prašal: „Kaj ti je neki medved na uho povedal?“ In on mu odgovori: „Medved mi je rekel, da naj se od sdaj naprej ne podam več na pot s prijatli, kateri se ne postavijo v bran v občji nevarnosti.“

3.

Vjeti vran.

Nekdo je vlovil vrana, ga za nogo privezal, in ga svojimu otroku za igračo dal: tode vran, kterimu ni dopadlo, z ljudmi živeti, ko dobi priložnost, uide, in se verne v svoje gnjezdo. Ali, vez na nogi se mu okoli vej ovije; tadaj, ko ne more zleteti zavpije: Oh! jez nesrečnež, da nisim mogel prenašati sužnosti per ljudeh; sdaj, ko sim sam svoj, pa moram življenje zgubiti!

4.

Metulj in otrok.

Zakaj hočeš, neumni otrok, s svojimi rokami tistiga pisaniga metulja vloviti? Kje je sdaj njegova lepota? Od tistih tako lepih barv¹⁾, ki so njegove tanjke in lahke perutike lepotičile, tvoje roke so vmazane, in metulja ni več.

Uči se biti zadovoljin, da le od daleč take reči gledaš, ktere so kmalo gerde in minejo, ako se jih v roke prime.

¹⁾ Barva namest farba.

5.

Voda in kamnički.

Na bregu nekiga potoka so kamnički tožili, de jih voda zmiram prevrača in premeta. Voda pa jim je odgovorila: Vi ste sem notri padli gručasti in voglati, in jez sim vas eniga proti drugimu metala, ter tako ogladila in izokrogčila.

Ne tožvajte čez stiske, ktere skušate živeči s drugimi. Ako bi ljudje sami za-se živeli, ne bi se bili navadili edin drugiga poterpeti, ne edin drugimu pomagati: ne bi bilo družtva.

6.

Planeti in njih trabanti.

Ošabni Jupiter se je nekidan hvalil, de on ima štiri trabante, Zemlja pa samo eno Luno, in Veneza iu drugi planeti še tiste ne. Zemlja, ki je vender eno imela, mu je serčno odgovorila: Pač, tebi je večí število lun potrebno, zato ker si dalje od sonca, ko mi.

7.

Štrafana nehvaležnost.

Od lovcov preganjena košuta se pot tertó skrije. Kadar lovci odidejo, ona začne obje-dati tertino listje; ali edin tistih lovcov se oberne, jo zagleda, izpusti proti nji pšico, ki jo je v roki imel, in jo prestreli. In ona vmiraje zdihne rekoč: „Prav se mi godi, ker sim tertó poško-dvala, ktera me je bila rešila.“

Polž in gerlica.

Mamika, vi ste mi rekli, de moram vsako žival rad imeti, kaj ne? Se ve de, odgovorijo mati svojimu sinku. Tudi živali so Božje stvari, in občutijo veselje in bolečino ravno tako kakor mi. — Jez pa ne morem viditi polžev. — Zakaj pa ne?

Zato ker pušajo za seboj, kodar hodijo, tisto gerdo liso, ki se mi gnusi. — To oni ne delajo sami radi; tudi se jih ne sme za tiga voljo nadlegvati. Varuj se samo, jih posnemati, in uči se od gnusenja, ki ti ga delajo, de boš ti vselej čist.

— Jez imam rajši gerlico!

— In jez ti jo prav rada perpusim. Imaj jo rad, in uči se od nje, snažnost ljubiti, kakor od polža, se nesnažnosti ogibati.

Rak, ostrica in kresnica.

Raku in ostrici, ki sta se svojiga dolgiga praznovanja že bila naveličala, pride nekidan na misel, drugačno življenje začeti, zato de bi bila za kaj več na svetu, kakor samo za jed. Kresnica, ki je njih sklep zaslišala, se ponudi, de jima hoče biti vodija: jez vama bom, pravi, s svojo svetlobo po vajinih potih svetila. Tode ona, ki sta z lenostjo več napak se navadila, in menila, de so drugi ravno tako malovredni, kakor ona dva, jo natolcovata in to prostovoljno

ponudbo zaveržeta s' tim praznim izgovorom, de ta blagoserčna le včasi sveti, in de bi bilo ne-spametno, se nanjo zanesti. In ostrica se je ene skale oklenila, in se ni več od tam ganila, kjer je njeno veselje ribice požirati, ktere so zaidvale v nje gerlo, dokler ribič ni prišel, jo odperl in poserkal.

Rak, ki je bil bolj svoje glave, je naprej hodil, de sam ni vedil kod in kam, se pa v eno gobo spodtaknil, omahnil, in se prekucnil v prepad, kjer so ga červi snedli.

Kresnica je čez toliko slepoto bila eno malo huda, ker je pa hotla darove ktere ji je narava ¹⁾ dala, po dolžnosti dobro rabiti ²⁾, si je to misel iz glave izbila, je šla svojo pot in koristi drugim z svojo svetlobo, tudi svojim zopernikam in so-vražnikom. Ona še sdaj okoli hodi: kam bo prišla, še ona sama ne bi vedila reči: gotovo pa do dobrega konca, zakaj, previdna narava ne deli zastojn svojih darov.

10.

Varujte se požrešnosti.

Lačna lesica zagleda v pastirjevi bajtici nekaj mesa in kruha, ki ga je ondi pustil: gre notri, ter vse prav zeljno poje. Tode od te jedi se ji trebuh tako napne, de ne more več skoz ljuknjo vun iti, skoz ktero je bila notri prišla: se dene tadaj žalovati in stokati. Druga lesica,

¹⁾ Narava namest natora. ²⁾ Rabiti namest nucati.

ki je ondi memo šla, sliši njene stoke, se približa, in jo praša, zakaj de zdihuje? In kadar zve, kaj de je, ji reče: Ostani ondi; naj tvoj želodec jed prekuha, ter počakaj, de boš zopet tako drobna, kakor si bila, kadar si notri zlezla.

11.

Topola in terta.

Topola, ki je pri potoku rasla, se je clo ošabno in prevzetno povzdigvala. Nekidan, ko pod seboj vbogo tertico zagleda, ji začne oponašati njeno majhinost. Revica, ktero je ta krivica žalila, ji odgovori: Prav za prav bi mogla jez tebi očitati, de mi senco delaš, in de mi odjemlješ solnčne žarke in sok iz zemlje. De bi le bila tavžent milj daleč ti od mene, zakaj jez bi tadaj bila bolj vesela in bolj koristna, kakor sim! Pomisli pak, de ena sama jagodica grozdja, kteriga mi solnce in svetloba tebi vkljub pomagata zoriti, več velja, ko vse listje, ki na tebi zraše, ter gnjilo doli pada, ino se okoli mojiga debela nastavlja.

12.

Hrast in mah.

Gor na pustim pečovji je hrast rasil, in ni imel blizo sebe drugih rastljin, kakor mnogo-verstne plemena mahov in gorskih zelišč, ktere so pod njim počasi rasle. Napihnjen zavoljo svoje posebne velikosti, zaničuje tiste revne zeliša, in jih zasmehvaje sebi permerja. Ti blodiš,

se mu mah oglasi, zakaj z našo pomočjo si odrasil, in se ne spomniš, iz česa si. Ali ne veš ti, de ta peč je bila nakdaj gola skala de me ki se z malim preživimo, smo se je prijele, si lahko hrano ¹⁾ iz zraka na-se vlekli, in tako pomalim zemljo napravile, ktera sdaj tebe hrani ²⁾ in ti da tako ošabno rast? Me ti nočmo oponašati, kar si ti od nas dobil; to je bila naša dolžnost, tode to je prevelika nehvaležnost, ako ti zaničuješ ponižne rastljine, ktere je previdnost k temu namenila, de se ti po njih povzdiguješ, Varuj se, de te zavoljo tvojiga napuha strela ne požge, in vihar ne raztreši!

13.

Barka in veter.

Barka, na morju od vetra sem ter tje gnana, začne čez-anj silno tožiti, ker jo je zlo poškodval in raznesel. Tode ta hip veter ves odjenja, in popoln a tihota je poverhi morske valove vgladila. Barka postoji in se ne gane, in si ne more pomagati brez vetra, kateri bi jo dalje gnal: ta mertvi mir se ji zdi hujši od viharja, ter se dene znova še bolj tožiti, ko poprej. Kar glej! hladan in tih vetric začne pihati, napne lahko jadra, in barka gre v zavetje. Pahaje jo, ji veter pravi: Kaj bi bilo s teboj, ti malovredna, ako bi ne bil prišel jez od ondod te vzdignit? Kaj ti je treba tadaj tožiti, ako vetrovi kadaj razdivjajo, in nevihte vzdignejo? Če se vsake nevar-

¹⁾ Hrana ali živež. ²⁾ Hraniti ali rediti.

nosti bojiš, ostani na suhim: svet je stvarjen za serčne, kateri si v nadlogah znajo pomagati, in ne tožijo maloserčno, ker se tako le previdnost razžali.

14.

Vdanost v voljo Božjo.

O! kako sim jez nesrečna, je rekla vboga Lucija stari materi Brigidi: moj dobri brat mi vmerje tako mlad! Ta nesreča me stori obupati! — Vmiri se, so ji stara mati rekli; spomni se, de se kristjan mora vdati v voljo Božjo. — To meni ni mogoče, Lucija odgovori; jez občutim, de je moja žalost prevelika! — Oj! Lucija, kaj govoriš? Poglej, poglej tišto britko martro, ki visi ondi na steni ¹⁾. Ali ni bil Jezus Kristus brez vsiga greha? In vender je preterpel zasramvanje in smert, ker je dolge vsih ljudi na-se vzel, in se z nar veči vdanostjo Bogu daroval. Poglej ga, in potolaži se. Lucija se od kesanja zjoka, in zdihvaje zavpije: Vdam se v voljo Božjo, de posnamem našiga ljubezniviga Odrešenika! — In bila je vtolažena.

15.

Božja dobrota.

Ljubi očika, je nekidan otrok rekel, jez sim v naravoznanskih bukvicah več reči bral,

¹⁾ Stena namest zid.

katere se mi neverjetne zdijo. — In kaj si bral ljubčik? — Sim najdel notri tolikajn čudnih reči od marljivosti mravlincev, pajkov, čbel, in pibrov, de se mi res ne zdijo. — In vender so res, ti jez rečem. — Pa, kako je mogoče, de so tako vmetni? Kdo jih uči toliko lepih reči? Bog, ki je ves mogočin, ves moder, ves dobrotljiv, je pajka navadil tako tanjko in primerno pajčevino tkati, de bi človek je ne mogel take storiti; Bog je navadil mravljince, de si v pravim času živež spravljajo za hude čase; in je čbelo učil sok iz cvetlic nabirati, iz kteriga med delajo; in pibra, de si svoje stanovanje tako neizrekljivo umetno zida. Bog je tadaj vsako stvar učil, kar ima storiti, in to ti je dovolj, zato de veruješ v njegovo neskončno dobroto, in de ga zato častiš.

16.

Nemarnež.

Kadar je mali Artur pisal, je, ne de bi se lepo deržal, noge križam deval, nogovice in čevle popravljal, persi na mizo slonil, in glavo tako nizko dol deržal, de bi kdo rekel, de z nosam piše. — Ljubi moj Artur, so ga učenik svarili, ti me nočeš vbogati, in ne verjameš, de si boš, tako veliko bolezin naklonil. — Artur ni za to nič maral, in bil je skoraj jezen, de so mu zmiram to oponašali. — Šole grejo h kraju, in šolarji grejo vsak na svoj dom se jesenskih praznikov¹⁾ veselit; in kadar se je zopet listopad

¹⁾ Jesenski prazniki namest vakanci.

perbližal, so se veseli zopet v šolo vernili. Na! kje je Artur? poprašajo vsi z enim glasam. Učenik rečejo žalostni: Artur se perporočuje v vaše molitve. Ali veste, zakaj ni v šolo prišel? Se spomnite, kolikrat sim ga opominjal, da naj ne sloni pers na mizo? Tako je. Te praznike je hotel si prepisati bukvice polne povesti, in je po več ur neprenehama zmiram v tisti leži pisal, kakor veste. Dobi hudo bolezin v persih, in revčik! molite za-nj! — Ali je morde umerl? prašajo vsi. — Ni umerl ne, ljubi otroci, temuč leži v svoji posteljici, da bi komu serce poknilo, ter stoka in stoka zmiram zavoljo silnih persnih bolecín, ki ga mučijo¹⁾.

17.

Prašanje.

Neko jutro gresta Gerard in Anton v šolo; mamika so jima bili dali vsakimu en krajcer, in jima rekli, da naj si po poti zajterk¹⁾, kupita. Ravno ko sta imela k peku v hišo stopiti, kar jima vboga stara žena naproti pride, ki je v naročju imela otročiča na pol nagiga in tako bolehaltiga, da se je mogel vsakimu smiliti. Gerardu se je revčik vsmilil, ter ne čaka, da bi ga vboga stara vbogajme poprosila, temuč ji da precej svoj krajcer. Ti nisi vbogal mamike,

¹⁾ Mučiti nameſt martrati. ²⁾ Zajterk nameſt fruſtik.

mu reče Anton: jez pa si grem kupit lepo paštetico. Kadar je bilo čas zajterkvati¹⁾, zagledja učenik, de Gerard nima kaj jesti, ter ga prašajo, zakaj de nič nima? — Zato, ker sim svoj krajcer vbogajme dal, odgovori otrok. — To je pa prav! odgovorijo učenik, si storil zaslužlivo delo. — Pa ni mamiko vbogal, se Anton oglasi. Oni so nam krajcer dali za zajterk, in ne za vbogajme. — Mamika, rečejo učenik, bodo bolj zadovoljni, de je on z krajcerjem to storil; pa tudi ti si prav storil, de si njih vbogal, ako si le to storil, spolniti svojo dolžnost, ne pa poželenju vstreči. — Kaj se vam zdi, otroci, kdo je imel večji zasluženje, Anton ali Gerard?

18.

Dimnikar.

Bila je dobra žena, ki je imela gerdo navado, svojiga sinka odveč milovati. Ne de bi bila njegov um s koristnimi znanostmi lepo-tila, je imela veselje, njegovo telo lišpati z špicami, s židanimi traki²⁾, in z nabranimi robčiki; in kadar ga je prav po šegi oblekla, ga je po mestu vozila se sprehajati. Otrok se je kmalo prevzel, in je sodil ljudi po obleki.

¹⁾ Zajterkvati namest fruštikati. ²⁾ Židan trak namest flok.

Nekidan gre memo njega majhin dimnikar, in ga sune, pa ne nalaš. Ernestič se pertisne k mamiki, in zavpije. Mamika, glejte tega gerdeža, ki mi je moj jopič omazal! In per teh besedah pogleduje zaničvaje vbogiga fanta, kateri ni bil gotovo nalaš tega storil. Kmalo potem stopijo mamika v štacuno, in Ernestič je hotel po sili ostati na vratih, zato de je ljudi gledal. Pergodi se pa, de pride memo velik pes. Ernestič ga draži, zakaj s'prevzetnostjo je še veliko drugih napak si naklonil. Pes razdražen mu zobe pokaže, in že ga hoče popasti. Otrok vpije: Mamika! mamika! tode gôspa so v štacuni ravno neke robe zbirali, in ga niso mogli slišati. Ta hip pes zacvili, ker ga je še ob času nekdo vdaril, in teče proč. Kaj menite, kdo je bil tisti, ki je Ernestiču na pomoč pritekel? Tisti gerdi dimnikar, kateri, ko je zagledal, kaj de se godi, je hitro poskočil, ga došel, in psa proč zapodil. — Tada j vidite, de je bil dimnikar neprestrašen in blagosercin: imel je tada j lišp, kateri je bil veliko več vredin, kakor pa Ernestičeve špice in nabrani robčiki¹⁾).

¹⁾ Nabrani robčik namest šepotel.

19.

Križemgled.¹⁾

Pavlin je imel gerdo navado, de je naravne pogrške drugih posnemal, samo zato de je cas kratil svojim tovaršam, kteri so, vendar brez hudobnosti, s tim kvantačam svoje veselje imeli. Sdaj jenogo skrivil, in se šepastiga delal, sdaj je jecljal, sdaj je zgatil rutico²⁾ mej pleče in mej jopič, in posnemal človeka z gerbo, in otroci so k takim termoglavnostam se krohotali. Ob novim letu je prišel v šolo priden fant, kteri se je Daniel klical, in ki je nemalo križem gledal. Norčevavski Pavlin si je tolikajn perzadel, de je tudi vbogiga Danielu posnemal, in kadar ni bil Daniel zraven, se je sdaj proti unimu svojih tovaršev obračal, in jih tako križem pogledaval, de jih je na smeh napravil. Daniel kakor bi hotel neravno pomajnkanje z lepimi dušnimi lastnostmi nadomestiti, je tako nevtrudno se učil, de si je revčik na zdravju škodval, in de je mogel nekaj dni v postelji ostati. Pavlin je mej tem zmiram, kadar so od nevpričniga tovarša govorili, ravno tiste norčije počenjal. Daniel ozdravi, pride zopet v šolo, in se veseli, de vidi zopet svoje tovarše; tode ko pride k

¹⁾ Križem gledati namest škilati. ²⁾ Rutica namest facol.

Pavlinu, ga pogleda, vpre v drugo va-nj oči in globoko zdihne — Pavlin se ves prestraši, ker je dobro vedil, de njegova vest ni čista proti njemu; tode Daniel ga na stran potegne, in mu reče: Pavlin! tudi ti, revčik, imaš ravno tak pogrešik v očeh, kakor jez, oh! jez nisim tega na tebi nikoli še zagledal! Sdaj te imam rajši, ko poprej, zakaj sdaj si bolj v nevarnosti, de se ti bodo drugi posmehvali, in jez vem to. — Otroci moji, Pavlin si je ravno tisti naravni pogrešik, kteriga je imel Daniel, naklonil, in je zares križem gledal. Zraven tega so ga učениk in starši dobro okregali, in je po lastni nesreči zvedil, de se ne sme nikoli iz slabosti drugih norca delati.

20.

Marcelin.

Marcelin je šel neko jutro v šolo, ko je merzel veter pihal, de so mu roke oterpnele in nosčik zmerzaval. On je bil pa dobro oblečen, je bil pozajterkval, in je do tistikrat bil v dobri postelji. Pa vender je ta otrok tožval in vokal. — Hišna si je zastojn perzadevala, ga vtolažiti, ali kmalo srečata fanta, sina nekiga ribčca, kteri je bil ravno tisti hip golorok in bos iz Mudžije prišel, in je, nese tudi na glavi jerbaščik z ribami, svojiga očeta na ribji terg spremljal. Ribčev sin, desiravno je imel noge višnjeve od mraza, je vender urno in pripravno za očetam

šel, de ga je bilo veselje gledati. Marcelin ga ni zpervič še zagledal, tode hišna mu reče: Ali vidiš tistiga fanta? on je morde pomagal svojimu očetu ribe loviti, in je malo prej bil v merzli vodi. Kdo ve, ali je že kaj jedil. In vender, poglej otrok moj, kako on gre, in ne mara nič ne za mraz ne za nič drugiga. — Kako je to, praša Marcelin, de ga ne zebe? Zato, ker se je mraza navadil, in ker je sila dobra učenica. Pa ne misli, de je on iz drugiga mesa, in de on mraza ne občuti, samo on je bolj serčin, ko ti, in se ne vstraši mraza, ki ga brije, zakaj človek si mora biti zvest še večih težav. — Učimo se poterpežljivosti od tistih, kateri terpijo več ko mi.

21.

Lenoba.

Madalena, dajte mi sem gor tablico, ki mi je padla, reče mali Jurčik 80 let stari dekli. — Zakaj ji to vkazuješ? poprašajo mati sinka. — Zato, ker mi je tablica na tla padla. — Če ti je padla, perpogni se eno malo, pa sam jo vzdigni, in ne nadlegvaj vboge Madalene, ki se ne more več perpogibati: ter uči se od zdaj ne nadlegovati drugih za take reči, ktere zamoreš sam storiti. Si razumal ljubčik moj? Jurčik je to svarilo dobro pomnil, ter se je navadil, lenosti se ogibati, in svojih bližnjih brez potrebe ne nadlegovati.

22.

Breskvi.

Evgeni se nekidan z očetam v vertu zraven hiše sprehaja. Na vsih straneh se je vidilo

drevje s sadjem obloženo; tu je bila breskev, tam jablan, še naprej figa, sliva, in tako dalje. Mej temi je ena breskev svoje veje pod težo debeliga lepo rudečkastiga sadja perpogibala, katero je prijetin duh imelo. Ko jo Evgeni zagleda, prosi očeta, de bi mu eno breskev odtergali. Mu odteržejo dve in pravijo: Vidiš, tvoj dedec, kadar so to drevo bili vsadili, so bili že stari, in so dobro vedili, de oni ne bodo njegoviga sadu jedli; in vender, ker so se spomnili, de terte, katerih grozdje so v otročjih letih zobali, niso bile od njih vsajene, so hotli tudi oni sad svojiga truda vnukam zapustiti. Kaj boš ti storil z breskvama, ki ti jih jez dam? — Evgeni je precej odgovoril: eno ponesem manjšimu bratu, Lojziku, ki je doma per mamiki, drugo jez pojem; košico pa, ki je na sredi, denem v zemljo, zato de bo zraslo drevo, in sad nosilo, kadar ne bo to več breskev rodilo.

23.

Odkritoserčnost.

Henrikič in Micika sta imela iti v lep vert z svojim očetam. On začne od veselja skakljati, pa dregne neko porcelanasto posodo, de pade s police, kjer je stala, in se razbije. Micika tega žalostna, se dene čepinje pobirati; ali mej tem pridejo oče, jo v temu delu najdejo, in ji rečejo: Oj, ti nesrečna! Si razbila tisto posodo, ki me je tolikajn koštala! Je že prav; danas ti ne pojdeš z doma. — Micika pobesi oči, in molči. — Ne, oče moj, reče na to Henrikič: jez sim vbil posodo,

tadaj moram jez doma ostati. — Oče ganjeni objamejo svoja otroka: in jima prijazno rečejo: Oba bosta šla z menoj, zakaj oba sta dobra otroka: ti Micika znaš poterpeti in molčati; ti Henrikič znaš odkritoserčno povedati, kar si napčniga storil. Objemita me, in imejta me zmiram tako rada, kakor sdaj.

24.

Premagana skušnjava.

Neki otrok pride v hišo svojiga tovarša ga vabit, de bi šla vkupej se sprehajaj. Na musovžu ¹⁾ ne vidi nobeniga, in na mizi je bil jerbasčik s hruškami. — Tete! lepe so te hruške, zavpije, jez lahko eno snem, saj me tukej nobedin ne vidi Kaj? Ali me ne vidi Bog? — In per teh besedah hoče proč iti! — Tode dedic njegoviga tovarša, ki so bili ravno zad za pečjo, stopijo naprej in mu rečejo: Tako je prav, otrok moj, ti si premagal skušnjava poželenja, in si hvale vredin. Na jerbasčik; dam ga tebi, in te opominim, misli zmiram, de te Bog vidi.

25.

Č b e l e.

Francik je nekidan šel z svojo materjo v vert. Vroče je bilo in čbele so prav močno brenčale, tadaj se on z velikim veseljem h čbelnjaku perbliža. Ko ga mati tam vidijo, zakričijo na-nj:

¹⁾ Musovž namest sala.

Beži proč. — Tode Francik nič ne mara, in se še bližej h čbelnjaku postavi, viditi kako čbele vun in notri letajo. Kmalo po tem pa on na ves glas zavpije, in proč steče. Kaj je bilo? Ena čbela ga je pičila zavaljo njegove nepokoršine. — Mati ga dojdejo in kadar mu želo iz rane vlačijo, mu takole pravijo: Ali ti nisim dobro hotla, ko sim te svarila, de stoj dalječ od čbelnjaka?

26.

Jokljivic.¹⁾

Mali Ubald je hotel zmiram od matere imeti sdaj to, sdaj uno; in ako mu niso precej dali, ali pa de so mu odrekli, ker je kaj prosil, kar se mu ni smelo dati, je zagnal jok, de ni bilo konca ne kraja. — Menite, de je z tem kaj dobil? Nikoli. — Ravno zato, ker me tolikajn nadlegvaš, so mu mati pravili, ne boš nič dobil; in pomni dobro, de, kadarkoli boš jokal, ne boš od mene nič dobil. — In so tudi storili, kakor so mu žugali; tako de, ko je vidil, de z jokanjem nič ne opravi, je počasi to gerdo navado popustil.

27.

Pravi dar.

Blizo je bilo novo leto. Ančika je mamiko prosila za štirivoglato židano rutico. Mamika so jo prašali, de kaj hoče iz nje delati, in ona

¹⁾ Jokljivic namest naperdnenic.

je odgovorila. Jez bi hotla, kadar ne bom drugiga dela imela, prav na sredo ji všiti¹⁾ rožico. Mamika ji rečejo: Za to je dosti tudi platnena ruta. Tode Ančika reče: Je res, tode jez bi hotla ob novim letu jo daryati²⁾ učenici, ki me tako radi imajo. Če je tako, na židano, pravijo mati, in ji podajo lepo ruto. Vender učenica ne bodo vedili, kaj bi z nje delali, kadar boš to delo skončala. Je treba tadaj storiti, de bo za kaj. — Kaj neki bi se moglo narediti s tega? se Ančika sama sebe popraša. Aha! polšterček za igle bom naredila, mu vse okoli lep okrajik zelene in rudeče barve z štiri petljami persila, in tako bo s tega prav lepa reč. Mamika so dobri hčerki pomagali, in tako je ona ob novim letu učenico iznenade s tim obdarila. Oni so ta lepi dar na mizi deržali, in nekidan, ko so ogleda, prišli šolo ogledat, zagledajo tudi ta polšterček. Učenica, zagledavši to rečejo: To gospod, je prosto voljin dar ene mojih šolaric, ki ga je sama naredila. Vse tovaršice so z dopadenjem dobro Ančiko pogledale, ktera je per teh besedah svoje oči pobesila, in se zrudečila v obrazu, kakor žerjavica.

28.

M o r a.

Rozaljka se enkrat o polnoči prebudi, in zdi se ji, de je nekdo na duri njene stanice poterkal. Se vzdigne, se vsede na postelji, in posluša. Zopet zasliši poterhati;

¹⁾ Všiti namest vštikati. ²⁾ Darvati namest šenkati.

in revčika ni mogla dihati, tako jo je bilo strah. Kmalo zatim začne vnovič ravno tako terkanje, in takrat je dolgo terpelo. Sdaj pride Rozaljki na misel, de je mora, ki hodi okoli, kakor je slišala praviti od nekih neumnih ljudi, de je njena narada; in vsa preplašena se zvije pod plahto, ali celo tisto noč ji ni bilo več mogoče kar očesa zatisniti. In kaj je bilo? . . . Poslušajte smeha vredno reč! Njeni veliki pes je ležal stegnjen na pragu pred durmi; bolhe so ga klale, on se je praskal, in tako je s taco duri dregal, de se je zdelo, kakor de nekdo terka. Rozaljka, ko je dan napočil, stopi vun skoz duri, in ko najde psa še ondi ležati, spozna svojo zmoto in sram jo je bilo, de je strah imela.

29.

Ovajenje.

Neki dan Materžek priteče naglo k materi in jim pove, de je njegova sestra neko posodo razbila. Pogledno malo, mu rečejo mati, ti, ki si mi prišel to povedat, nar poprej meni s tem nobeniga veselja ne storiš, in potle, če grem tvojo sestro okregat, bo tudi ona tega šolostna. Filip in dekla, veš, de jo rada imata; tadaj tudi njima ne bo prav, de si jo ti zatohil, ona ti bosta to oponašala, in rekla, de si jezičen: in vse te reči ali ne bodo tudi tebi težko djale? Glej tadaj z ovajenjem žališ mene, svojo sestro, brata, deklo, in zadnjič še samiga sebe! Ali se morde veseliš, ako se jez na Larro jezim? Saj je ona tvoja sestrice. Ali morde ti nikoli nič ne pregrešiš? In bi se tebi prav zdelo, ko bi ona ravno tako tvoje pregreške meni ovajala? Pomni dobro de, kar nočeš, de bi se tebi storilo, tudi ti ne smeš drugim storiti.

30.

Nespremišljiv otrok.

Kaj so si neki to jutro moj učenik vmislili, pravi Lojzek svoji materi, de so mi djali, de je vertnica nar ljubši mej cveticami, in de čbele med delajo? Zdaj kar sim vtergal vertnico,¹⁾ ali ona me je s svojimi terni zbodla: grem h čbelnjaku, ali čbele so me pičile! Učenik so me prav zares za norca imeli! — Ne, učenik te niso imeli za norca, mati odgovorijo; zakaj ne vertnice ne čbele ne škodijo drugim, kakor samim nespremišlenim. Tudi dobre reči, veš! tudi dobre reči so tistim škodljive, kateri ne znajo z njimi obračati.

31.

Velikodušno delo vsmiljenja.

Beračica²⁾ ki je po deželi sem tertje hodila, se vstavi obogajme prositi pred neko hišo, ktera gotovo ni bila viditi premožnih ljudi: v nji je stanovala gospa Lojza, mati veliko otrok, in persiljena varčino živeti, zato de je zamogla vsim hišnim potrebam zadovoljiti. Tista vboga žena je deržala za roko petletniga otroka, in v naročju, kakor de bi bila nadležna teža, eno punčiko,³⁾ ki je imela še li kaki mesec, vso kervavo in bolno, zavito v cunje, ki ji je bilo skoraj umreti. Kadar Lojza to vidi, se ji otrok vsmili, in okrega mater, de tako malo skerbi za svojo punčiko. Beračica nemarno odgo-

¹⁾ Vertnica namest gartroža. ²⁾ Beračica namest petlarica.

³⁾ Punčika namest čeca.

vori, de si želi, de bi ji smert tistiga otroka vzela, in jo tega bremena znebila! Ako bi jo vam hotel kdo prevzeti, bi jo dali? — Iz serca rada, odgovori beračica. — Dajte jo tadaj meni, bom jex nje mati, odgovori Gospa, ktera je le dobroto svojiga serca poslušala. Beračica si ne da reči tega dvakrat, pervoli precej, ji predati punčiko, in se odpove vsim pravicam do nje. Gospa Lojza, ki je že eno punčiko dojila, oživi tisto vbogo stvar, ker jo ona sama nadoji, in prav snažno očedi; kadar je pa bilo njeno življenje še iz nevarnosti, jo misli dati dojnici, in ker ni mogla sama vsih troškov nositi, gre k prijatlam, zato de so ji v temu dobri mu djanju pomagali. Konec leta so punčiko odstavili, in gospa Lojza jo je nazaj k sebi vzela in tako je še dve leti svojo matersko ljubezin skazovala ravno tako nji, kakor svoji lastni hčerki. Kadar je dobra gospa si prevzela tega otroka, njeniga moža ni bilo doma; kadar je domu prišel, ji ni nič očital, temuč ji je samo rekel, de ker še komaj svojo lastno družino preživi, ji bo silno težko, de ne reče nemogoče, to ptujo punčiko rediti: — Bog nam bo še pomagal, mu je na to ta neprimerna žena odgovorila. In Bog ji je tudi zares pomagal, zakaj neki gospod v tistih krajih, ko je za to lepo djanje zvedil, se je ponudil, de hoče za tisto punčiko vsako leto toliko dati, kar je treba, de lahko izhaja.

32.

H r u š k e.

Pošten mož je imel ediniga sina, kteriga je priserčno ljubil, in ker je vidil, de je bil ves nedolžen in k vsima dobri mu perpraven, je zmiram na-nj gledal, ker se je bal, de bi spačenost toliko drugih tudi njega popačila.

Za tega voljo se je z njim pogostama in dolgo čez to pogovarjal, in mu pravil, de naj se prav skerbno varuje slabih tovaršij, in mu je kazal, kolikor je v svojih mladih letih mogel zapopusti, kdo de slabo dela, in zakaj de napčno dela. Fantik je očetove opominjevanja poslušal, vender pak jim je enkrat rekel: Kaj se neki bojite? jex sim si tega svest, de se mene ne bo nobena napaka prijala, pač upam, de se bo ravno nasprotno zgodilo, in de se bodo drugi po mojimu izgledu poboljšali. Dobri oče, ko vidijo de njih besede ne storijo tega, kar so želeli, sklenejo to reč bolj umetno izpeljati; napolnijo jerbasčik z nar lepšimi in debelsimi hruškami ki so jih mogli dobiti, in mu jih podarijo. Tode ko so iz nekih malih znaminj zpoznali de ene zmej njih bodo kmalo gnjile, so jih mej zdrave zamešali. Fant se je tega razveselil, in kakor imajo otroci tiste starosti navado, de hočejo viditi, koliko in kakšino je njih bogastro, ko jih šteje in ogleduje, zarpije: Oče, zakaj ste te hruške, ki so še nekoliko gnjile, zamešali mej zdrave? Ne boj se nič, sinčik moj, mu oče odgovorijo; te hruške so take sorte, de se gnjile od zdravih popravijo. Boste vidili, odgovori fantik, de za malo dni bo ravno nasprotno se zgodilo. Javalne: Oče ga prosijo, de naj jih vkup pusti de se vidi skušnja. Fant, desiravno nerad, v to pervoli. Jerbasčik zaprejo v škrinjo, in ključ oče k sebi vzamejo. Fantik jih od časa do časa napravlja, de bi odperli: oče pa le odlagajo. Nazadnje mu rečejo: Ta je namenjeni dan, na ključ!

Fantik je komej čakal, de se je škrinja odperla; tode komej se jerbasčik odpre, ne vidi več hrušik, ker so bile vse plesnjeve in gnjile. — Oh! ali nisim rekel jex, zarpije, de se bo tako zgodilo? Ali nisim imel jex prav? Oče, vi ste hotli tako imeti. Ne žaluj tolikajn zavoljo

tega, odgovorijo oče, in ga ljubezljivo kušnejo: tode, ti se potožiš, de jez nisim hotel tebi verovati od hrušik: in ti, kako si meni veroval, kadar sim ti pravil, de hudobni tovarši dobre spačijo? meniš, de jez ti ne morem dati drugih hrušik za te ki so zognjile? Ali jez ne vem, kdo bi zamogel meni tebe nadomestiti, kadar bi mi bil popačen in hudobin.

33.

Zvestoba.

Neki malikvavski knez si reče pripeljati v svoj kraljev grad bogaboječiga keršanskiga škofa, in jih hoče prisiliti, de bi vero zatajili, in na Jupitrovimu altarju darovali.

Naka, odgovorijo škof; tega ne bom nikoli storil. Na to se knez ¹⁾ vjezi, in jim reče: Ali ne veš, de je tvoje življenje v mojih rokah; samo de mignem, in ti si mertev?

To vem dobro odgovorijo mirno; tode per-pustimi, de ti proprej povem priliko, in te zatim poprašam, kaj de pomeni.

Misli si, de edin tvojih nar zvestejših služabnikov pade v oblast tvojih sovražnikov; de oni ga hočejo persiliti k nezvestobi, ki je prisegel, de hoče biti tebi zvest. Vender on hoče biti tebi stanovitno zvest, in zato ga sovražniki zgrabijo, stergajo iz njega oblačila, ter ga s zaničvanjem in z sramoto proč zapodijo. Kadar on k tebi nazaj pride, reci, ali ga morde ne boš

¹⁾ Knez namest first.

z nar lepšim svojih oblačil ogernil, ali ne boš storil, de bo za pretekle žalosti tolažbo našel?

No! pravi knez, kaj mi hočeš reči s temi besedami?

De zamoreš tudi ti meni vzeti to moje zemeljsko oblačilo, odgovorijo škof, tode jez imam tam gor gospodarja, kateri mi bo dal drugiga. Ali moram jez morde toliko obrajtati to svojo žalostno obleko, de se mu nezvestiga skazem iz strahu, de mi jo razteržejo?

Takrat jim reče neverni kralj: Prav govoriš in umetno; jez tebe ne bom vmoril; pojdi li, zakaj ti si časti vredni mož.

34.

Sporočevavka.

Zala in dobra deklica je precej s konca svoje boleznì čutila, de ji je umreti, in je zavoljo tega z materjo govorila, de bi jih tolažila.

Vam ne bo treba več s toliko skerbijo, za me delati. — Se spomni na šolne, ki jih je v šoli v dar dobila, jih zdihvaje, pogleduje ter pravi: Moje dobre učence so mi jih dale; jez jih ne bom nosila, ker moram umreti! Kaj boste vi z njih storili, ljuba mamika? Mati ji niso mogli odgovoriti, tadaj ona pristavi: Kadar jez vmerjem, dajte jih učenicam nazaj; naj jih dajo kaki mojih vbožniših tovaršic: nar bolj bi mene veselilo, de bi jih dale Rozinki, ker je nar vbožniši mej vsimi, in ker me ima ona tako rada: Lahko poprosite tudi vodija, de naj namest mene mojiga

maliga brata v šolo vzamejo; zakaj tako bo on dober fant, in vi si boste mej tem lahko kruha služili.

Kaj menite otroci, de to ljubeznivo sporočilo ¹⁾ ni bilo tisti vbogi materi ljubši od vsake velike in z nevrednimi zvijačemi iskane dedšine? ²⁾

35.

Mlečna brata.

Pavlin je bil sin Tereze, poštene pa vboge kmetice. Tereza je bila dojila tudi Lovrenca, sina nekiga gospoda iz mesta. Lovrenc in Pavlin sta bila tadaj mlečna brata. Pavlin je začel ljubiti Lovrenca še tistikrat, ko je kakor dete v Terezini hiši bil, on ga je prav tako, kakor svojiga brata, rad imel. Ta dva fantika sta tudi vselej vkup bila, kadarkoli so Lovrenčevi na deželo prišli ravno v tiste kraje, kjer je bil Pavlin. Pavlin je zmiram kaj Lovrencu nosil; dans en mlinic, jutri eno bučo (ali tikvo) : ne mislite pa, de je to delal, dobiti kaki krajcer: Lovrenc ni imel denara, tode on je klical Pavlina — ljubi moj Pavlin — in to mu je bilo dovolj. Tako sta se neko jesen ločila. Po zimi se je Lovrenc z nekimi svojih stričikov posprijaznil, kateri so bili bogatejši od njega; oni so imeli doma konje in kočije, in Lovrene je prav rad jezdaril. Lepo spomladansko jutro pride Pavlin v mesto, nese seboj klepko ³⁾ in polno gnjezdo tičkov. On je dosti večerov po zimi imel opraviti, de je

¹⁾ Sporočilo namest testament. ²⁾ Dedšina namest verbšina.

³⁾ Klepka namest kajba.

klepko spledel; z velikim trudam je bil splezil na visok hrast, de je gnjezdo vzel, celo noč je hodil, de je Lovrencu klepko in tičike pernesel. Tode Lovrenc se je ravno takrat, kadar je on prišel, z svojimi strički pogovarjal, kako de bo jezdaril. Napovejo Lovrencu, de je Pavlin prišel; tode Gospod Lovrenc niso hotli svojiga stariga tovarša sprejeti; morde ga je bilo tudi sram, imeti vbogiga tovarša. On mu pošlje po hlapcu vun en toler: Lovrenc je imel zdaj denarje. Pavlin se verne jokaje domu. Ko domu pride, verže toler na mizo, in reče mamiki: Nate, gospod Lovrenc me nimajo več radi; še viditi me niso hotli. In Pavlin je imel prav: klepka in tičiki so bili z enim tolerjem še preplačani; tode Pavlinova ljubezin se ni splačala ne z enim tolerjem, ne z sto, ne z vsimi tolerji, karkoli jih je na svetu. — Pa veste, ljubi moji otroci, z čim se plača ljubezin tudi vbožčikov? Z ravno tako ljubeznijo.

36.

Slabost in dobroserčnost.

Neki dober oče so enkrat zimski večer milo povest svojima mladima sinama, Rihardu in Ceferinu, brali. Ceferin je jokal, tako, de so mogli oče večkrat z branjem postati, de so ga vmirili. Vmiri se, so mu večkrat mogli reči, saj kar se takej pove, je le zmišljeno. Vender je Ceferin na glas jokal, tako občutljivo serce je imel! Rihard pak je bil ves uho poslušati, ni mignil

z očesam, ni dihal: ali ne solzice je ni pretočil, za česar voljo so ga imeli za topiga. Drugo jutro sta oba brata v vertu se razveseljevala. Zraven vertniga zida je šla pot, po kateri so le malo ljudje hodili, in v zidu so bile vratica vunkelj. Po ravno tisti poti pridirja kmetič na svojim kljusetu brez sedla; kar ga nevkretno kljuse na tla verže, in on z glavo vdari v skalo, ki je bila malo stopin proč od vratic. Po sreči so bile vratica odperte. Edin tih dveh bratov precej vun skoči, padšiga vzdigne, ga pod drevdene, mu rano z svojo rutico oveže, in se ne da od kervi vstrašiti; in ne gre poprej od tega nesrečnega človeka, dokler mu ni ranar rane obvezal, in de so ga v njegovo posteljo spravili. Kteri tih dveh bratov je bil vsmiljeni Samaritan? Kaj se vam zdi, otroci? Ribard je bil. Cefirin, kakor hitro je vbogiga kmetiča vpiti zaslišal, je tekkel v hišo, in si je ušesa zatisnil. On ni mogel nesreče gledati. Kaj so bile tadaj, njegove solze? So bile slaboserčnost.

37.

Lepe in gerde cvetlice.

Evgenija so na prav prijetin travnik peljali, kjer je bilo vse polno pisanih cvetlic, de je bilo res veselje ga gledati. Evgeni, ki je bil ves živ, je prosil pripušenje, de je smel šopik cvetlic natergati za svojo mamiko. Bilo jih je tolikajn in tako lepih, de je sdaj to popadil, sdaj uno; rad bi bil vse natergal, in ni vedil, s kterimi svoje želje nasiliti: zatim začne z eno, in vsaki korak

naprej najde še take, ki so mu še bolj dopadle. Ko tako okoli skače, najde vbogiga fantika, kateri je tudi vez tih cvetlic iskal. Kadar ga je dobro pogledal, se mu je zdel žalostin, in vidi, de terže ravno neke cvetlice, ki so marjeticam podobne, niso tako lepe, kakor druge, in smerdijo. Oj, fantik! mu reče Eugeni, zakaj ne naberaš teh zvončikov in teh samojej? Kaj, ali jih neki ne najdeš, Verži proč tiste in na moje! ter s prijazno vljudnostjo mu ponuja svoj šopik. Zahvalim! mu fantik odgovori, in perzdigne svoj ves bled in žalostin obraz, tako lepe cvetlice niso sdaj za-me; išem kamilčinih, očiku za zdravilo, ki so bolni, in ki ne morejo delati. Evgeni zпусти precej na tla svoj lepi šopik, in začne kamilčin cvet za fantika brati. Kadar ga je veliko vkup nabral, mu ga prinese; on ga vzame, in se mu zahvali z solznimi očmi, rekoč: Zdaj jih je dovolj, pa odteče. Evgeni postoji eno malo ondi, ter misli, kako nesrečin je tisti fantik, kako srečin je on sam, de so mu zdravi očika in mamika, in kako so gerde cvetlice bolj koristne od lepih. Potle se je spomnil, de se mora verniti. Ker tako ves zamišljen nazaj gre, najde mej travo svoj šopik in vidi, de je ves zvenil; kaj bom sdaj mamiki nesel? praša sam sebe; drugiga sdaj ne vtegnem natergati: pa, naj bo! — Pet ali šest dni potlej mu pošlje nekdo v dar šop nar lepših, ravno kar naterganih, lepo-dišečih cvetlic. — Kdo mi ga je v dar poslal? popraša on svojiga staršiga brata. — Tudi jez ne vem, mu on odgovori. Pernesel ga je fantik ves živ in vesel, in mi je rekel: To je za

Evgenija; recite mu tudi, de moj očika so ozdravili. — Jez ga ne poznam, na to je odletil, ko veter. — Evgeniju se gane serce, obraz mu postane rudeč, in šop precej mamiki nese.

— Kdo ti je dal ta lepi šop? ga mamika prašajo.

— Fant, kteriga sim uni dan na travnika vidil.

— In samo zato, ker te je le enkrat vidil, je te lepe cvetlice poslal?

Evgeni je hotel molčati, tode mamika so va-nj silili, in on, ki ni mogel njim nič skriti, jim pove, kar se je bilo zgodilo. Tistikrat mu rečejo mamika: Sdaj vzamen prav rada ta šopik, in želim, de bi nikoli ne zvenil, zato de bi tebe zmiram opominjal, ljubi moj Evgeni, de tudi v krajčasih zamoremo kaj dobriga storiti; de tiste reči, ktere se zdijo nar manj vredne, so kakšinkrat nar bolj koristne; in de se dobrih in hvaležnih prav pogosto najde mej tistmi ljudmi, kterih se mi tolikrat ogibamo, zato ker so vbogi in nesrečni.

38.

P o p j e.

Bernardik je morde zavoljo svoje prevelike živečnosti preraztresen fantik, ali vendar, kadar se vstavi, de kako reč ogleduje, tolikajin misli,

si domišljuje in praša, de na zadnje dobro zapopade, kar je njegovo pazljivost obudilo. Bili so prvi spomladanski dnevi. Travnica je začela tla ozelenivati, in od solnčnih žarkov ogreti zrak jo vabil vrn na polje. Bernardik je bral sem tertijske vijolce, in je z veseljem po senožeti skakljal; kar, zagleda vse napeto berstje na jesenovih vejah, kamor je ravno splazil. - Kaj je to? popraša strica, ki so zraven stali. Ali je to sadje, in dobro za jed? - Poskusi, deni eno v usta boš vidil, kako ti bo zagrenelo. Ali nisi vidil konca jeseni, kadar je listje padalo, ali nisi vidil, na veji gercice, ki se ji pop pravi? Ondi pod neko kosmatino, ki jih

zimskiga mraza varje, so skriti kali
 noviga listja. In poglej! kako
 se popi sdaj razvijajo, ko jih solnce
 ogreva, listiki, ki so majčkini in vsi
 zviti, se širijo in rasejo, kmalo bodo
 lepo ta les ozelenili, de bo veselje. Vi
 otroci ste skrito popje, katerimu mora
 dati Guberin drugih moč, de v ved-
 nostih rase. Bog vam je dal glavo
 za uk; pripravno voljo morate pa vi
 imeti: dobro menjene besede vsih tistih,
 kateri vas radi imajo, vse reči, ktere
 so okoli vas, vas bodo izučile, de boste
 enkrat možje, in dober sad rodili.

39.

Svete podobe.

Pošteniga žlahtnika, po imenu
 Hildebranda, je bil drugi žlahtnik,

ki se je Bruno klical, silno razžalil. Tero je kuhal v persih, in zdelo se mu je taržent let, de bi dan napočil, zato de bi se nad svojim sovražnikom hudo maševal. Celo noč ni kar očesa zatisnil, in o prvem svitu juterne zarje si prepaše meč, in se dene na pot proti hiši svojiga razžalnika.

Ker je bilo pa še prezgodej, postoji kraj poti v neki kapelici, tam se vsede, in v blede juterni svetlobi ogleduje na stenah narisane podobe. Bile so pa tri; na eni je bilo viditi Lovčarja z norčevskim oblačilam odetiga, ko so ga k Pilatu peljali, in spodej so se brale te besede: Ko je bil zasramovan; ni klet; na drugi ga je bilo

viditi h stebri privezaniga, ko so ga bičali *) in spodej so bile te besede: Ou terpi, in se ne jezi; tretja je kazala njegovo krizanje s tim napisam: Moj oče, odpusti juu!

Kadar jih je zlahtnik bil ogledal, poklekne in moli.

Potle, ko se vzdigne, in ravno vun iz kapelice stopi, sreča na pragu. Brunatove služabnike, ktere je Hildebrand precej s prijaznim licam poprašal: Kaj dela Bruno, naš brat?

So žalostni, silno žalostni, mu oni odgovorijo, ker mislijo, na vam storjeno krivico, de si ne upajo pred vas priti.

In Hildebrand ni na to kar besedice pregovoril, in se jim je perdru-

*) Bičati namest gajžlati.

žil. In ko pride na mustovž tistiga žlahtnika, mu nar proprej roko poda, in prejdi je vtegnil, kaj pregovoriti, ga prijazno objame, in v lice kušne. Celi tisti dan je ostal v njegovi hiši, prijazno sta vkupej kremljala, in kadar sta zvečer sasebi šla, sta si skazovala toliko znamenj prijaznosti, de so ljudje govorili: Kaj neki to pomeni?

In kadar je Hildebrand domu šel, se mu je večerna svetloba zdela bolj čista in bolj lepa, kakor jutrenja.

40.

Cvet keršanske ljubezmi.

Konrad je neki dan iz bajtice, ki je bila ravno pred njegovo hišo, slisal vbogo Agato tožiti, de ne more

svojiga Albertika v šolo pošiljati, ker nima denarja de bi mu bukve kupila. Konrad je svoje bukvice vselej čedne ovarval, in desiravno se je že dolgo na-nje učil, so bile vender, kakor de bi bile ravno kar kupljene. On je sam per sebi mislil: Prav bi bilo, ako bi mogel jez tem dobrim ljudem kaj dobriga storiti! in teče precej k očetu: Očika, jim reče, ali mi priпустite, de dam bukve za prvo šolo tu doli Albertiku, ker mu jih ne more Agata kupiti? Jez jih že več ne potrebujem. In oče mu rečejo: že prav; tode kako mu jih boš dal, de se ne bo branil jih vzeti? – Porečem, de ste mu jih vi v dar dali. Waka; jez se nočem nikakor v to mešati. Co

tebe tiče. – Mu jih bom na klop postavil, pa proč šel. – Čadaj bo mislila Agatu, de si jih tam pozabil, in ti jih bo domu nasaj poslala. – Porečem, de sim slisal, de se je tožila.... Vše, ne, za Božjo voljo. Kaj neki misliš? S tim bi ti storil, de bi je sram bilo njeniga vbožtva. – Porečem: de ji ni treba zastonj denarja dati, de jenz ne vem več kaj storiti is teh bukev, ker jih že skorej znam iz glave, ako jih hoče dati Albertiku, de se bo učil... – Vidiš, oče rečejo de si jo na zadnje zadel. Pa vender, vender je dobro de se kak, šinkrat še pogleda, kar se je že učilo, in ako, nimaš bukev, ne boš mogel tega storiti. Konrad je bil zopet v

tesnobi, si je belil glavo, in ni vedil najti konca, zakaj on je imel vsmiljeno serce, in je hotel po vsi ceni to dobro delo storiti. Mislil si je tudi: Kadar mu bom dal bukve, ki niso moje, zakaj so mi jih očika kupili, kaj bom jez dobriga storil? Misli to, misli uno, na zadnje zavrpije: Očika! Jez vem, kako bom to, kar sim se že učil, ponavljal. — Kako? prašajo oče. — Bom Albertiku pomagat se učiti. — Glej, perstavijo oče, ako se tega lotiš, moraš na-nj gledati in mu dati dober izgled. O! to bom storil, ljubi očika, saj se občuti tako vselje, kadar se kaj dobriga stori! Je prav tadaj, sinik moj, teci, in nesi Albertiku bukvice, in

ako se bodo njegova mati branili jih vzeti, reci jim, da ti le izpolniš dolžnost, biti drugim koristin v čimur moreš, in da za plačilo nič drugiga ne želiš, kakor da bi bil Albertik dober otrok in da bi svoje bukvice snažne obderžal, zato da bo zamo- gel enkrat tudi on to veselje posku- siti, kteriga ti sdaj imaš.

41.

Š i v a n k e.

AVRELIJA.

Oj, Matilda, kaj si vidila!

MATILDA.

Kaj si pa storila, mamika?

AVRELIJA.

Reci mi ljubka, kaj imaš sdej v roki?

MATILDA.

Poglejte: iglico.

AVRELIJA.

Ali prej kje si jo imela?

MATILDA.

Sim si jo bila dela tako mej ustnice, de sim mej tem punčici kapico popravila.

AVRELIJA.

Zakaj je pa nisi vteknila, v iglin polšterčik? Ali ne veš, v kakšino nevarnost pridejo otroci, kadar si igle v usta devajo? Poslušaj, kaj se je bilo Jurčiku zgodilo.

Jurčik je bil otrok, ki ni dosti maral za opominjevanje svojih staršev.

Neki dan je z svojo sestrico igral križice. Ta igra obstoji v tem, kdor more bolj hitro dve igli na mizi navkriž postaviti, porinejoč eno iglo s kazincam tako, de čez drugo križem pride.

Mati so bili priporočili fantu, de naj mej igro igle vselej na mizo dene, in nikoli v usta ne vzame.

Tisti dan je na to opominjevanje pozabil, in si je stavil vdobljene igle mej ustnice.

Kar pride domu njegov veliki pes, ki je bil vaje z njim igrati.

Pes pride v isbo, kjer sta otroka vsa bila v igro zamaknjena. Neprevidama skoči z sprednima tacama Jurčiku na rame. Jurčik se vstraši, odpre usta, de bi zakričal, in nekaj igel mu smukne dolj v gerlo!

Ljuba Matilda, jez ti ne morem dopovedati strah, krik, in bolečine vbogiga Jurčika.

Bolj se je silil jih iz sebe spraviti, bolj so se mu notri v gerlu zabadale.

Nič ni moglo pomagati zdravnikovo vrodje, zastonj je bilo vse njegovo prizadevanje.

Nesrečni otrok je v nar hujših bolečinah malo dni potem vmerl.

Strašin izgled za otroke, kateri ne marajo za nevarnosti, in ne za tiste, kateri jih opominjajo, de naj se jih varujejo.

42.

Š o l a.

Filipik je bil fantik, kateri je prav zgodaj brati začel. Kadar je imel štiri leta, je poznal že po imenu vse abecedine čerke: šest mesicov potem je prav urno po čerkah štel:¹⁾ kmalo potlej se je navadil zlogovati²⁾ pri petih letih je začental že precej dobro brati.

Mamika ga neki dan v šolo tiste vasi pošlejo. Bil je prav lep dan; solnce je sijalo na višnjevim nebi brez meglice: tički so po drevju veselo prepevali.

Filip bi rajši po polju tekal, kakor pa se šel zapret v sobo.³⁾

Praša deklico, ki ga je peljala, ali bi hotla z njim igrati.

Tode ona odgovori: Ljubi moj Filipik, jez imam drugo delo, kakor igro.

Kadar te bom do šole spremila, moram precej iti volne iskat, zato de bodo moja mati

¹⁾ Po čerkah šteti namest puštabirati. ²⁾ Zlogovati namest silabirati. ³⁾ Soba namest kambra,

predli; zakaj, ako moja vboga mati ne predejo, si ne morejo pridobiti denarja, de bi si kruha kupili.

Kmalopotelej Filipik vidi čbelo, ki je iz cvetlice na cvetlico ferkljala, in reče deklici: Jez bi rad igral s to čbelo.

Deklica mu odgovori: Čbela ima drugo delo. Ona noče nobeniga trinka časa zgubiti: ona iše le cvetlice, in cvetlice ji dajo, de si zdeluje svoje piskrice in med.

Čbela je tudi že polna medu proti svojimu panju odletela.

Zdaj pride memo lep pes z širokimi in dolj visečimi všesimi, in njegova koža je imela široke rudečkaste madeže.

Filipik bi bil rad z njim igral, tode lovic, ki ni bil dalječ, je zažvižgal, in pes je precej naglo proti svojimu gaspodarju tekkel, in za njim šel po polju.

Fantik gre svojo pot naprej in zagleda zdolj pod neko ograjo tičika, ki je po tleh skakljal in pikāl.

Glej! tisti tičik igra sam.

O, de bi mogel tudi jez tako storiti!

Okoli tiste ograje bi si jez sam kratik čas delal.

In vender odgovori deklica, tisti tič ima vse drugo opravilo. On mora povsod bilk iskati, de si napravi gnejzdo.

In ravno tisti hip je tič odletel z nekaj slamcami v kljunu, in jih je notri mej veje velikiga dreva nesel, kjer je bil začel delati svoje gnejzdo.

Na zadnje sreča Filipik konja na travniku. Gre, de bo z njim igral; pa pride delavic, kateri je konja proč peljal, in fantu rekel: On mora iti, de mi bo pomagal gnoj na polje spraviti, če ne, žito ne bo moglo prav rasti, in prihodnje leto bi ne imeli kruha.

Fant pride na zadnje v šolo: kasno je bilo: ker je hotel zmiram igrati, je veliko časa zgubil; vsi njegovi tovarši so bili nad svojimi bukvami: ta je bral, uni se je učil, drugi je pisal.

Ko jih vidi Filipik vse v delu, se spomni deklice, ktera ga je spremljala, stare ženice, ktera si s predenjem kruh služi, čbele, psa, lovca, tičika, konja, delovca se spomni, de imajo vsi drugo delo, kakor igro, de vsi delajo, vsi se trudijo.

Pri takih izgledih se dene Filipik prav pazno brati: on je zares tako dobro bral, de je bil bolj vesel, in bolj zadovoljin, ko de bi bil igral, kakor je želel.

Tako je tisti fantik začel spoznavati de človek najde svoje veselje ne v igri in v kratkih časih, ampak v delu.

43.

P r e s t a.

Deklica blizo sedem let stara, in nje brat še mlajši, gresta v šolo, ki je bila blizo njih hiše. Tistikrat ravno je šel memo pek z jerbasam polnim prest. Ko je bil malo pred njima, mu pade ena vun iz jerbasa, de ni ve-

dil. Deklica jo teče pobrat, in jo njemu nazaj da. — Zahvalim, vljudna deklica, ji reče pek; to je majhna reč, ki bi jo mogla lahko obderžati. — O, to bi ne bilo prav, mu deklica odgovori. Ta preca je vaša, in mi ne smemo obderžati, kar ni naše. — Ti prav pošteno misliš, deklica, pristavi pek: ti si storila svojo dolžnost, meni močno dopadejo tako pametni otroci, kakor si ti, in zato, de se na moje dopadenje spomniš, na! vzemi v dar te dve presti, eno za te, in eno za tvojiga bratika. Deklica jih vzamo, in oba sta se vkupej peku zahvalila.

Vsak vidi rad otroke, kateri storijo svojo dolžnost, in dopadenje drugih ljudi množi njih lastno veselje.

44.

Mjilov mehuric.

Nevton je vidil enkrat otroka, kateri je mjilo ¹⁾ v vodi raztopil, ga po kapljici z cevko vun jemal potle vanjo pihal, in tako večji ali manjši prav lahke kroglice delal. Fant je le na svojo igračo mislil: tode Nevton je ogledaval silno lepe barve, ki so se na tistih mehuricah, kakor na mavrici, kazale; in si je domišljeval, de svetloba (stvar tako tanjka) bi se zamogla tudi razdeliti. Dela in ponavlja skušnje in najde zares v nji sedem poglavitnih barv: višnjevo, nebinasto, modro ²⁾, zeleno, rumeno, žolto in rudečo. Če gledaš skozi voglat golot ³⁾, ka-

¹⁾ Mjilo namest žajfa. ²⁾ Moder namest plav. ³⁾ Golot namest kristal.

kor so steklenični zamaški, boš vse te barve ločil. Potem kakor ktera stvar eno ali drugo barvo iz sebe da, pravimo, de je zelena, modra, žoltorumen, ali pa kako drugačina. Stvarem, ktere vse žarke v oko nazaj vračajo, se pravi de so bele in tistim, ktere jih vse v sebi obderžijo, se pravi deso černe.

Newton, samo 22 let star, je bil veliko nar važniših reči znajdel. In ko ga je nekdo poprašal, kaka je on zamogel tako težke reči iznajti, je odgovoril: Noč in dan sim čez to razmišljeval.

In to je, ljubi moj otrok, edino sredstvo, de se kaka reč po sreči izide: vse, kar v oči šine, pazno ogledovati.

45.

Učenikam gre čast.

Teodozi Veliki rimski cesar ki je vedil kako malo sta vredna žlahtni stan in bogastvo brez dobriga izrejenja, pošlje po vsih svojih deržavah nar boljšiga modrijana iskat. Najdejo modriga Arsena, kterimu je Teodozi svojiga sina Arkadija izročil, de bi ga čednosti in znarnosti učil. Mladenič napihnjen, zato, ker je bil cesarjev sin, je sedel mej tem ko ga je učil, in je pustil modrijana pred seboj stati. Teodozi to vidši, ga okrega rekoč: „Vstani in vmakni se učeniku. Bogastvo in žlahtni stan sta le primerlej, in zavoljo njih nimaš nobeniga zaslužnja; Bog ti jih lahko od dans do jutri odvzame. Tode modrost je pravi zaslužik tega modrijana, kteriga bodo zmiram in povsod spo-

štovali in v časti imeli. Vstani, in vmakni se učeniku.“

Tudi jez sim vidil take šolarje, kateri malo marajo za svojiga učenika, samo zato, ker je on ubog mož, oni pa so dobro oblečeni, in imajo služabnike in konje za svojo postrežbo.

46.

Od večera do jutra.

Marcelin je bil dober otrok, in pred vsim drugim se je rad učil, za česar voljo je vedno popraševal učenika čez vsako reč, ki jo je vidil. Učenik, ki so si vse prizadevali njega osrečiti, niso nobene priložnosti iz rok pustili, v kateri so ga zamogli čez eno ali drugo reč kaj podučiti. Oni so se prav za prav veselili, kadar so slišali iz ust svojiga rejenca en zakaj za drugim; in so si prizadevali z odgovormi mu vsaditi v serce blage misli in koristne znanosti. Tako so znali s tem, kar se je mogel Marcelin učiti, spreminjati, de je bil zmiram vesel in nikoli brez dela. Različno branje, pisanje, ročne dela, vaje telesnih moči, molitve, dela keršanske ljubezni, in podučavni sprehoji so se v Marcelinovem življenju prijazno verstili, in kakor je njegov život rasil, tako je tudi rasil vsaki dan v čednosti in v znanosti. Delavnost, v kateri so mu učenik in starši bili izgled, je imel že v navadi, in nedelavnost se mu je zlo merzila: pa vendar so mu jo učenik vedno priporočevali, ker so mu pravili, de cela narava lenobo sovraži. — Ali desiravno je

Marcelin imel vse te lepe lastnosti, vender ni bil brez velike napake. Ker je nekterikrat slišal, da so ga dobri starši ali drugi ljudje hvalili, se je bil nekoliko prevzel, in večkrat se mu je dozdevalo, da ve več on, kakor drugi, ki so bili stariši od njega, in skoraj se je s tem bahal. S svojimi zakaj, ktere se je poprej slišalo, da bi se on kaj navadil, je zdaj nekako v tesnobo spravljal tiste, ki so mu imeli odgovoriti: v kratkim de povem, njega se je bila polastila gerda napaka zavitosti, in gorje! ako se take napake za rano ne premaga. — Gospod učenik, jim nekidan reče, vi mi tolikajna perporočujete, da naj ne stojim brez dela, in pravite, da nobena stvar Božja ne praznuje. Recite mi pa zdaj, kaj dela tisti, vertnični germ, ki je ondi mej steklami na oknu? Jez ne vidim, da bi se kaj ganil: ta celi dan stoji v svojem loncu mirno in leno. In ko je to izgovoril je čakal sam seboj zadovoljin odgovora. Učenik, ki so ga radi imeli in hotli iz njega spraviti tisti madež, ki je njegove druge dobre lastnosti zatemnival, malo poštoje, po tem mu pa rečejo: Na to ti bom jutri odgovoril. — Marcelin je šel spat, in nikarna to več mislil; tode kadar se sliši zjutrej, kakor po navadi, ob solnčnim izhodu od učenika klicati, mu pridejo nasproti, kakor posojevavci, kteri čaka, da se mu plača, kar mu gre. Učenik rečejo takrat: snoči si šel mirno v posteljo in še nisi svoje vesti izprašal, da bi vedil, kaj si čez dan storil ali govoril, kar ali ni bilo prav, ali ni bilo pametno. Ti si spal, mej tem ko je narava za-te delala, da ti je v spanju zopet moči dala.

Sdaj glej, kako je vertnični germ celo noč delal, de je tebi novo veselje pripravil, kteriga si tako malo vredin. Poglej, kako je storil, de se je tako lepa in prijetna vertnica razcvetla, in ti si ga dolžil, de nič ne dela! — Ko je Marcelin to vidil, mu postane ves obraz tako rudeč, de je bila vertnica proti njemu le blede; in odsihmal se je gotovo napake zavitosti znebil. — Poglej, pristavijo učenik: narava ne prehenjuje delati, kakor mi ljudje, temuč dela zmiram in se ne presili, zato dela toliko čudežev, in se nikdar ne vtrudi. Kteri dan je drugimu v vsimu enak? In vender tavžent in tavžent let zaporedama nastopajo. Kteri list je drugimu popolnoma enak? In vender rasejo na zemlji neizštete drevesa vsake verste. Posnemaj, otrok moj naravo, in ne prilastuj ji svojih napak kterih si moraš prizadevati se znebiti, ako hočeš dopasti Bogu in ljudem.

47.

Filip Cerlotič.

V jeseni leta 1837, je celo mesto Padova z nenavadnim ganjenjem šlo za pogrebsino mladenca, kteri je bil umerl, de je dvema svojih součen-

cov življenje otel. Ta dva nespremišljena mladenčca sta se za krajčas v Brenti kopala, in lekar bi bila v globokim vertincu vtonila. Namerilo se je ravno, de je mladi Cerlotič ondi memo šel, nevarnost vidil in z vpitjem jih skušal opomniti. Ko pa vidi, de ga ne slišita, in de vsaki hip bi znala brez rešenja se vtopiti, desiravno je on sam le malo znal plavati, se vender, gnan od svoje velikodušnosti in od keršanske ljubezni, serčno v vodo verže, doide perviga, ga zgrabi in z derečo vodo se boreč ga vun na suho privleče. Brez odlaganja pohiti po drugiga,

in ga ravno tako srečno otme. Tode to dvojno napenjanje ga je bilo vtrudilo. Moč, katero je imel, dokler je una oteval, mu permanjkuje, de bi samiga sebe rešil. Zastonj se je napenjal, mogel je odjenjati vodini sili, in zagnan je bil v kernico, iz ktere je svoja tovarša rešil: tako je on umerl daritev svoje serčnosti in svoje keršanske ljubezni. Celo Padovansko mesto, posebno pa Vseučiliše,¹⁾ kjer se je učil, so objokvali nesrečo, ki ga je šolam odvzela, ktere bi on bil počastil z svojo umetnostjo in z

¹⁾ Vseučiliše namest Univerzitat.

svojimi tihimi čednostmi. Tode velikodušno djanje, s katerim je on svoje življenje sklenil, je veči plačila vredno, ktero vse posvetne časti močno preseže, in mora priporočiti njegovo ime vašimu spominu, otroci, in občudovanju vsih dobrih ljudi.

48.

V spravi je moč.

Sinovi nekiga kmeta so v razpertju mej seboj živeli. Oče so jih svarili, tode oni niso jih mogli z svojimi besedami spreobrniti. Sklenejo tada j jih v djanju z izgledam pregovoriti: jih vse vkup skličejo in jim rečejo nekaj šib prinesti. Ostareli oče vzamejo pernešene šibe, jih vse vkup zvežejo in ukažejo

svojim sinam, de naj jih edin za drugim vzamejo, in jih čez sredo prelomijo. Oni so skušali, tode niso mogli. Takrat jim rečejo oče: Ravno tako, ako boste vi, otroci moji, vsi ene misli, vas ne bo mogel sovražnik ne premagati ne pod se spraviti, ali ako boste nesložni in v prepiru mej seboj, boste lahko od drugih z zvijačnostjo ali z silo premagani.

25.

Verh gore in dolina.

Gorski prebivavci, kateri je prepogostama slišal skoz špranje svoje vboge bajtice veter žvižgati, in vidil, de je v dolini vse mirno, je hotel svoje prebivališče tjekaj prestaviti: neki drugi pa, ki je v dolini živel, je čez vedno meglo tožil, in želel verh gore stanovati, kjer je bilo zmiram lepo jasno. Ko se ta dva neki dan sred gore srečata, si eden drugimu svoje želje razodeneta, in se pogodita, de hočeta svoja stanovanja mej seboj izmenjati. Še ni leto prešlo, kar je noviga prebivavca v dolini, ki je bil ne-
previdama v debelšim in vlažnišim zraku, merz-
lica tako ztresla, de mu je bilo skoraj umreti.

Ravno tako je tudi tistimu, kateri je iz doline na verh gore se preselil, tanjši in merzlejši platinški zrak zavoljo nasprotne navade škodil, tako de se je bila tudi njega huda sušica lotila. Sdaj se kasata, de sta po svojih nepridnih željah delala, tadaj se neki dan edin komaj in komaj dol vleče uni pa se gor vrača, in se dobita oba tam, kjer sta se bila unikat srečala. Dolgo sta si ondi svoj milovanja vredni stan tožila: ali, ker vender nista še vse upanje zgubila, in sta bila v senci velikiga kostanja, kraj obilniga bistriga studenca, najdeta, de tisti kraj je dober, in terdno skleneta mej seboj, de hočeta ondi ostati. In zares se oba na tisti kraj preselita; ondi si vzajemno pomagujeta, trud in veselje mej seboj delita, dober kos zemlje razdelata, in dolgo časa bolj bogata in zadovoljna vkupej živita; zakaj ko sta ozdravila od svojih bolezni, in zopet nove moči zadobila, de sta zamogla oba delati, sta ona iz tistiga kraja na sredi zamogla gospodvati čez verh gore in čez dolino, ktera sta bližji imela, in tjekaj hodila, kolikor kolikrat jima je vreme perпустиło.

50.

D e l o.

Peter in Micika, otroka bogatiga opravnika,¹⁾ sta imela večkrat dolgi čas, ker sta stala brez dela. Neki dan, ko stasem in tje po polju brez vsiga dela, in brez vse skerbi hodila, sta za-

²⁾ Opravnik namest flegler.

slišala fantika, ki je veselo prepeval; Peter je precej rekel: Ta fantik gotovo praznuje. — Jez menim tudi, reče Micika. — In tečeta k njemu. Kaj menite? najdeta kmetijškiga fanta, ki je slamnike pletel, in je bil tako v svoje delo zamišljen, de še ni vedil, kdaj sta prišla.

— No! ti si prav vesel, mu reče Peter.

— On se prijazno obernje in odgovori: kako pa de!

Kadar sim per delu, sim zmiram vesel. — In se ti nikoli ne ztoži delati? — Kaj mi pravit? tožilo bi se mi, ako bi nič ne delal. In vi dva ali delata? — Nama ni treba delati. — In si želita kedaj vesela biti? — Večkrat. — No, tadaj poskusita kaj delati, in bosta vidila, de vama bo delo veselje storilo.

Premožna otroka sta se zpervič nekoliko posilila, de sta delala; tode v kratkim sta spoznala, de je kmetič prav imel, in de nar lepši sredstvo veselo živeti je lenobe se ogibati.

51.

Skernbno prizadevanje za dobre dela.

Mali Hilarčik je bil prav dobriga serca, tode lenost je njegovi dobroti zlo škodila. Dan pred očetovim godam je vidil per neki jami veliko jagod, in sklenil, jih svojimu očetu podariti: tode drugi dan je šel prekasno po-nje, in jagod ni bilo več.

En teden potim najde verh hribica štiri ljimbarje, ki so se ravno imeli razcvesti, in pre-

cej sklene, de bo z njih šopek naredil, in ga svoji mamiki prinesel: pa je tolikajn odlagal ta šopik narediti, de so cvetlice zvenile, in de mu je bilo potlej prav žal zavoljo tega.

Nekaj časa potem zve, de vbog otrok leži bolan in lačen na nekih svislih, in de nima skoraj nobene pomoči. Smili se mu, ter sklene, mu vsakdan enmalo svojiga kosila tje nešit: tode en dan pravi, de je jed pretežka za bolnikov želodec, drugi dan meni, de ni zadosti močna, tretji dan, de je prismojena, in tolikajn se obotavlja mu je nesti, de kadar gre na zadnje vender vbožčiku na pomoč, ga najde po nesreči mertviga. Ta prigodba ga tako močno zadene, de se je od tistiga dne navadil, nikoli več na jutrišnji dan ne odlegati tistih dobrih del, ktere je lahko precej storil.

52.

M e t u l j.

Lojza. Oj, kako je lepčin ta metulj! Si ga vidila, Adela?

Adela. Kje je? Kje je?

Lojza. Na ljimbar se je vsedel.

Adela. Res je! ga vidim. Prav lep je.

Lojza. Ima polno očes. Peruti so lepo pisane, kakor de bi bili biseri ¹⁾ na njih.

Adela. Kako je lepo! glej, glej! tukej je en drugi.

Lojza. Tisti bel.

¹⁾ Biseri namest perle.

Adela. Prav tisti, kako je bel; zdi se, kakor de bi bil prav iz snega.

Lojza. Oj tete! prvi ferfra okoli tebe!

Adela. Metuljčik! metuljčik!

Lojza. Ne straši ga.

Adela. O, de bi ga mogla vloviti!

Lojza. Zakaj pa?

Adela. Zato . . . Zato de bi ga bolj ogledovala,

Lojza. Vbogi metulj! zato ker je tako lep, ga hočeš ti hudo imeti.

Adela. Jez mu nočem nič žaliga storiti.

Lojza. Meniš, de mu nič žaliga ne storiš, ako ga enomalo poprimeš? In pa kdo ve, v kakim strahu bo, kadar bo vidil, de za-njim letaš!

Adela. Je že ušel.

Lojza. Po sreči! ali ti si želela ga imeti.

Adela. Toliko njih jih levijo.

Lojza. In ne delajo prav.

Adela. Ali jez . . .

Lojza. Ko bi bila ti metulj, tako lepčin kakor tisti, bi ti dopadlo, de bi te kdo preganjal, vlovil, in v rokah deržal?

Adela. A naka!

Lojza. Tada? . . .

Adela. Boljši je gotovo jih pustiti v miru.

Lojza. In so tako tanjki, posebno v perutih, de, ako se jih tudi zlahkoma prime, ostane na perstih vsa tista kosmačnica, ktera jih dela tako lepe.

Adela. Nak, ne bo mi prišla več skušnjava se jih dotakniti.

Lojza. Prav tako! Jez pak ti povem, de sim tudi jez nekda j bila v ti skušnjavi.

Adela. Zares?

Lojza. Poslušaj. Bila sim tvoje starosti. Julčik, najni veči brat, je z menoj na travniku igral. Mamika so z očikam govorili, in so nama bili rekli, de nimava od njih daleč proč iti. Jez nisim bila daleč, kar mi pride blizo lep metuljčik, skoraj tak, kakšnor je bil poprejšni, ga vidim; poskočim dvakrat ali trikrat, de bi ga vlovila; mi pobegne, in jez za njim; skoraj bi ga bila vlovila, kar slišim, de pes za menoj teče kateri je tako lajal, de je šlo skos ušesa. Se ozrem, in si ga vidim blizo z odpertimi lapami, de je bilo strah. Pred očmi se mi ztemni; jez le tečem, de sama nisim vedila kam; vpijem na pomoč; tode tisti čas se mi je zdelo, de sim od vsih zapušena; na zadnje se mi noge spodtaknejo; padem mej ternje, in čutim de me nekaj za oblačilo vlači. Onda sim na pol mertva, sama ne vem, kako dolgo, ležala, in kadar sim se zopet enomalo zavedila, vidim, de so noge od ternja razpraskane in oblačilo raztergano. Pes bi me bil vjedil, ako bi ne bil Julčik pritekel, kateri ga je proč zapodil. Takrat sim začela misliti: na, poglej! vsa sim še prestrašena in se tresem, ko le pomislim, de tisti pes bi me bil mogel vjesti. In ali nisim jez metulju ravno to delala, kar je pes meni storil? Imam stergano oblačilo, roke in obraz okervavljenē, in život čutim de me serbi. Tode kaj je ta majhna nesreča proti temu, kar bi bila jez metulju storila, ker bi ga vlovila, v rokah stiskala, ga terpinčila in morde tudi umo-

čila? Koliko bolj nevsmiljena bi bila jez z ubogim metuljem, kakor tisti pes z menoj!

Adela. Prav imaš. Od sdaj naprej jez prav zares ne bom več metuljev lovila! Zadosti mi bo jih gledati v steklenih predalcih v muzeumu, ali narisane v očíkovih bukvah.

53.

Vsmiljenje do živali.

Evgeni, majhin otrok, je vidil v dvorišu, ko je melo, lisca¹⁾ od mraza oterpneniga in lačniga, tako de je komaj več mogel letati. Ga mamiki s perstam pokaže, in z njih pripušenjem ga teče vlovit. Vlovi ga lahko, ter ves vesel vpije: Kako lep tičik! pogledjte, mamika, zebe ga, revčika! — Ga dene v klepko, in mamika mu dajo prosa in konopelj. Evgeni mu precej jesti da, in lončik z vodo nalije. Spervič se je lisec deržal ves ztisnjen v kotu, in se ni kar ganil; tode isbina gorkota ga je oživelala, ter je začenjal jesti in piti, in od ene na drugo stran svoje klepke skakljati. Evgeni je celo zimo za-nj veliko skerb imel. Vsako jutro, kadar je vstal iz postelje in svojo molitev opravil, je tekal k liscu, mu je klepko čistil, mu jesti in piti dajal, in dokler ga niso domači klicali, se ni vedil od njega ločiti.

Spomlad pride; in tičik je začenjal prepevati. O, de bi vi vidili, s kakšnim veseljem

¹⁾ Lisec namest štiglic.

je ta fantik ga poslušal prepevati! Neki lep dan ga nese v vert, obesi klepko na nar nižji vejo neke slive, in stopi na stran. Drugi tiči so se približavali, na klepko se vsedali, in fant je tekel, da bi jih vlovil, tode jih ni mogel prijeti, ker so odleteli. Zakaj bežite? jim reče, saj per meni bi bilo boljši za vas, ljubi tičiki! Vsaki dan bi imeli že pripravljeno jed, in zima bi vas ne dobila pod milim nebam, in bi vas ne zebilo. — Mej tem so prišli notri mamika, ki so te besede slišali, in mu rekli: Evgeni, ti ne veš, de tvojimu tičiku nekaj manjka, kar imajo tisti tam, ki jih po drevju vidiš. — Recite, mamika, kaj mu manjka, zakaj jez mu hočem tudi to dati. — Že prav; odpri tadaj klepkine vratica. — Pa bo lisec všel. — To je tadaj znamnje, de ni rad v klepki. — In ko mamika to izrečejo, gredo vun iz verta in ga pustijo samiga. Evgeni, potem ko je enmalo čez to pomislil, reče sam per sebi: Mamika imajo prav, ubogi živalici manjka samosvojnost. Koliko rajši bi bil on na tistih drevesih! In sdaj, ko je po polju vse zeleno, si bo sam živeža najdel. Na to odpre vratica: tičik zferfra vun iz klepke, ter se nazaj oberne ga pogledat, kakor bi se mu hotel zahvaliti. Ko je pa drugiga lisca peti slišal je proč odletil. Evgeni je imel, zmiram va-nj obrnjene oči, ga vidi, de se je vsedel na neki osat, in kmalo potem ga ni več vidil. Zalostin se v hišo verne s prazno klepko, in mamika ga objamejo rekoč: No, tako si prav storil, de si ga izpustil, kakor si bil prav storil ga pod streho vzeti, kadar je bil-lačen in ga je zeblo. — Res, mamika moja,

pristavi on, žal mi je bilo, tako ljubiga tičika se znebiti, ker ga ne bom več slišal lepo žvergoleti, tode jez nisim hotel vživati tega veselja v škodo njegove prostosti.

54.

P o d o b a.

Adolf je bil sin umetniga inženirja. Že dete je imel slabo navado, vsiga se dotikati, vse poprijemati, vse razderati, vse končati. Bil je on mali Atila, kateri je povsod, kodar je hodil, za seboj podertije in razvaline pušal: ztergane bukve, razjedene peresa, razbite okna, in vse pohištvo raznešeno. Njegov oče so ga večkrat kregali, tode vse zastonj. Adolf je na videz jih poslušal, se je delal, ko de mu je žal, je enmalo pojokal, pa je zopet od konca začenjaj. Tako težko je slabe navade opustit.

Adolfov oče so dolgo časa mašino delali, za katero je deželjsko poglavarstvo veliko plačilo tistimu namenilo, ki jo bo nar boljši naredil; po dolgim premišljevanju in prizadevanju so izdelali lepo podobico,¹⁾ ki je bila iz manjg, iz kolesic in iz več drugih mašinic zložena, ktere so jo imele goniti. Blizo je bil že dan razpostavljenja, in umetni mož je upanje imel, de bo namenjeno plačilo dobil.

Kaj se zgodi? Mali Atila pride v očetovo delavnico, vidi podobo, ktere so mu oče toli-

¹⁾ Podoba ali podobica namest model.

krat prepovedavali se ne dotakniti, rekoč, de izid tega dela zna biti njegova sreča. Tode Adolf ni na to mislil; se k mašini približa, zaverti kolesa, goni manjge, in zmeša vse mašnice, ki so bile silno tanjke. Po nesreči zasliši, de se nekdo bliža, in ker se boji okregan biti, kakor si je zaslužil, hoče vbežati. Ali v naglosti se zadene v stol; stol pade na mizo, kjer je bila tista podoba. Ta omahne, pade na tla, in se vsa razleti. Ta hip pridejo oče z možem, kateri bi jim jo na mesto razstavljenja nesel, in kadar vidijo tisto podertijo, ki se ni dala več popraviti, jih prevzame taka silna žalost, de so skorej obnemogli. Mislite si le! vidili so, de je v enim trinku razderto delo eniga leta, osnova tolikiga upanja! In v resnici, predin so svojo podobo zopet vkup spravili, je drugi plačilo tiste iznajdbe dobil, in vse njih prizadevanje, ves njih prid, vse njih upanje se je ko dim razbilo?

Ko je Adolf vidil nasledik svoje nemarnosti in svoje nepokoršine, se je sadaj zares zkesal, in je malo po malo svojo slabo navado opustil: tode kolikaju boljši bi bilo zanj, ako bi on ne bil toliko žalosti svojimu očetu napravil!

55.

Terezine cvetlice.

Tereza je cvetlice prav rada imela, in jih je na oknu svoje isbice več loncov oskerbovala. Vsako jutro jih je zalivala, in je komaj čakala, de bi cvetno popje pognale. Desiravno jih je

pa ona tako pridno zalivala, vender so od dne do dne bolj slabele. Tereza je bila tega zelo žalostna, jim da druge zemlje, jih prenaša z okna na okno, de bi jih sonce grelo; tode vse je bilo zastonj. Kadar že ni več upala, de jih bo popravila, nekidan vertnarja za svet popraša, kateri jih je prišel pogledat. On je precej vedil, kaj de jih slabi. Prah je bil, ki je listike in popje gosto pokrival, in jim ni dal se razviti. On poduči deklico, de naj jih večkrat poškropi, in de naj jih, kadar zamore, na dež postavi. Prah, je rekel ta dobri mož, škodi rastlinam ravno tako, kakor nečednost našim truplam: jih po malim slabi, in jim odvzame lepoto in zdravje. — Tereza je imela od tistiga časa bolj žive in bolj lepe cvetlične germe, kakor poprej, in je bolj skerbela imeti čedne svoje oblačila in svoje truplo, zato de ne bi kakor one, oslabela.

56.

Odkritoserčna deklica.

Lizika je bila kmetica rojena. Namerilo se je, jez ne vem kako, de so njeni stariši obogatili, in precej so hčerko dali v šolo. Neki pustni večer so učenica več gospodov, svojih znancev, povabili, de naj pridejo njih rejnice z svojimi igrami razveseljevat. Ti gospodje, de bi to praznovanje bilo še bolj veselo, se namenijo ošemiti, in ravno po kmetjiško se oblečejo. Dvorana je bila polna gledavcov, bili so mej njimi tudi Lizikini stariši v gosposkim oblačilu. Kadar

zagleda Lizika tiste po kmetjiško oblečene, ji začne serce prav močno biti. Ona je mislila, de so res kmetje, jim je naproti tekla, je hotla blizo njih sedeti, in ni jenjala jih gladiti. Na zadnje, ko se ni mogla več zderžati, jim reče s prijazno odkritosercnostjo: Tudi jez, veste, tudi jez sim bila kmetica, kakor ste vi. — Molči neumna, zavpije njena hišna, jo kregajoč.

Tu vprašam jez vas, ljubi moji otroci, ktera teh dveh je bila v resnici neumna? Lizika, ki je govorila prav tisto, kar je v sercu imela, ali pa hišna, ktera je menila, de jo ima biti sram zato, ker je bila v vbožtvu rojena? Pomnite dobro: samo pregrehe nas mora biti sram, ako smo pa vbogi bili rojeni, to ni nobena pregreha.

57.

Pomeranče.

Pošteni fant in tatič.

Korel je bil pošten fant, in tatič Odoard.

Korel se ni nikoli dotaknil tega, kar je bilo ljudsko, ker je bil pošten otrok.

Odoard je večkrat in rad jemal, kar ni bilo njegovo, in si je s tim napravil, de so ga vsi za tata imeli.

Stariši so Korelna že od mladih nog navadili, de je bil pošten, in so ga vselej okregali, ako bi se bil kadaj podstopil, kako ljudsko reč vzeti. Ali Odoard je brez pomišljevanja vse zmikal, kar mu je v roke prišlo, zato ker njegovi stariši niso nanj gledali; in tako je z letami tat postal.

Neko jutro za rano, po leti, ko je bil Korel na veliki cesti, in šel v šolo, sreča voznika, kateri je z enim konjem nekaj jerbasov vozil.

Voznik se vstavi pred kerčmo, ¹⁾ gleda, de bi konja na kaki kavelj v steni, ali na kaki krogic ²⁾ privezal, ter pokliče vun kerčmarja, in mu reče: „Jez bi se hotel oteščati, pa ne konja odpreči; bi se li kdo najdel, de mi ga poderži, mej tem ko mu položim nekaj sena?“

Kerčmar ³⁾ pokliče hlapca; tode on je ravno drugim ljudem stregel. Kar zagleda Korelna, kateri je ravno ondi memo šel, ga pokliče, in prosi, de, ako je mogoče, naj tistiga konja en malo varuje.

Ehej! reče voznik, ali se zamoremo zanesti na tega fanta? Zakaj, jez imam v jerbasih pomeranče, in bi ne hotel . . . me že zastopite.

— O! per njemu se lako spi mej dvema vanjkušicama. Ne bojte se, ne. Sim ga poznal, ko je bil še dete. Nikoli se ni bilo bati, de bi bil rekel eno laž, ali de bi se bil dotaknil ene iglice. Cela vas zamore to reči. Vaše pomeranče bodo v varnih rokah, kakor de bi bile per vas.

— Je prav odgovori voznik; tadaj (se h Korelnu oberne) stoj, varuj mi konja, in potlej dobiš eno nar lepših pomeranč.

— Pojdite le, pojdite; storite, kar se vam poljubi; jez vam bom pomeranč in konja varoval.

Voznik mu poda berzdo v roke in gre zajterkovat.

¹⁾ Kerčma namest oštarija. ²⁾ Krogic namest rink. ³⁾ Kerčmar namest oštir.

Pet ali šest minut kasneji vidi Korel od daleč fanta priti; in kadar je bližej prišel, spozna, da je bil Odoard.

Kadar ga Odoard vidi, se vstavi, in mu reče: Dobro jutro, Korel! kaj delaš tukej? Je ta konj tvoj? In kaj je dobriga v tih jerbasih?

— Pomeranče: voznik je šel sdaj v kerčmo zajterkvat, in me je prosil, da naj mu jih varujem.

— Kaj ti bo dal?

— Jez ga nisim nič prašal: tode on mi je eno lepo pomerančo obljubil.

— Eno pomerančo? vso za-te? De bi se bila meni taka sreča namerila!

Hočem pa saj viditi kako so debele! — Ter stopi k enimu jerbasu, in vzdigne pokrovo. — Te šembraj! res so lepe! zavpije, ko jih zagleda. Ali so pa zrele? poskusimo.

In jih je hotel pošlatati.

— Naka, mu reče Korel prijazno, veš, jez ne smem pripustiti, da se jih kdo dotakne? In pa, kaj je tebi mar, ali so zrele, ali ne? saj niso tvoje.

— Tudi dotakniti se jih ne smem? Kaj je pa hudiga jih pošlatati? Ali se bojiš, da ti jih vkradem? In per teh besedah segne z roko v jerbas, vzame eno pomerančo jo pošlata, in ovoha. — Kako lepo diši! zdi se, da je zrela. Želja mi pride jo pokusiti; dajmo no! posesam enmalo per receljnu. — In si jo hoče djati k ustam.

Otroci, kateri hočejo biti pošteni, se deržijo daleč od skušnjav. Kdor vse svoje želje spol-

nuje, vsakrat enmalo pregreši, in na zadnje stori slab konec.

Odoard vidi pomeranče, in obide ga skušnjava jih pošlatati; jih pošlata, in skušnjava mu jih stori vohati; jih voha, in na! precej jih hoče poskušati.

— Stoj, zavpije Korel, in ga zgrabi za roko. Ti si rekel, de jih boš le pošlatal. Deni precej doli tisto pomerančo. Ali te ni sram?

— Pusti me no! mu prederzni Odoard odgovori, saj niso tvoje.

— To vem; tode te pomeranče so meni v varstvo izročene, in nobedin jih ne bo vzel. No! deni jo doli, ti rečem.

— Čaj! ako prav hočeš po sili, te pa ne bom slušal. Bomo vidili, kdo naji dveh več premore. Jez sim bolj močan.

— Jez se ne bojim, de si ti močnejši od mene, zato ker imam jez prav.

Ter zbije Odoardu z rok pomerančo, in ga pahne z vso svojo močjo proč od jerbasa. Odoard plane zopet nad-nj, in mu da eno s pestjo, de ga je skoraj omamil. Tode pošteni Korel ni maral za bolečino, in se je še dalje branil, derže terdno v eni roki berzdo, in z drugo, kolikor je mogel, jerbasa.

Odoard poskuša vnovič segniti v jerbas z roko; ali kadar vidi, de z silo nič ne opravi, misli na zvijačo. Se stori tadaj, kakor de se boče odahnuti, in de nekoliko nazaj odstopi; tode mej tem je namenil skrivši k jerbasu priti, kadar bo Korel oči proč obrnil.

Večkrat se zgodi, de hudobneži, naj si bodo še bolj zviti, sami sebe v nevarnost podajo, de so odkriti in poštrafani, in se prav ko nespremišljeni obnašajo.

Odoard ves v mislih, kako bi zad za konjem kukal, de bi vkradel pomeranče, ni pomislil, de ako konja zadej dregne, ga vstraši. In zares konj, se od poprejšniga hrupa sumnjiv, je jenjal jesti seno, in je ušesa pobesil; ko si pa čuti kopita, od zadej dregati, začne berčati, in zadene tatiča, de mu je noge nakviško podbil ravno, ko je bil eno pomerančo zgrabil.

Od bolečine in strahu začne tuliti na ves glas, ljudje pritečejo vun is kerčme, in prvi mej njimi voznik. Tu je bila Odoardova sramota tako velika, de ni skoraj več bolečine čutil, in bi bil utekel; tode on je bil tako razdjan, de je mogel obsedeti na tleh sred česte.

Korel je povedal, kako se je vse zgodilo, in vsi so njegovim besedam verjeli, ker so ga poznali, de je fant dober in pošten, Odoarda pa so že imeli za malopridniga.

Nobenimu tadaj se ni smilil. „Prav mu je, reče nekdo; kdo mu je rekel se reči dotikati, ki niso njegove?“ — „Pogini li, te ne bo dosti škoda,“ reče drugi. — „Zna biti, reče tretji, de bo to zanj pravo zdravilo, zakaj, kdo ve, de ga ta vdarik ne reši od galeje?“ — Samo Korel ni kar čehnil; temuč je bil nar bolj urin mu pomagat in ga od tal vzdignit, ter ga na klop položi, zakaj zares serčni in pošteni otroci imajo tudi prav lepo serce,

— Sdaj pa pridi sem, ti berdki fant! reče voznik Korelnu: Kaj je, de si pod očesam nekaj rujavkast? Si to dobil morde, ko si moje pomeranče branil? Poglejte, to je poštenost in verlost, reče na ves glas, in ga seboj mej ljudi potegne. Tu ga vsi ljudje obkrožijo; in posebno so otroci va-nj svoje oči vpirali, in bi radi kaj plačali, de bi bili v njegovi srajci.

Tisti čas mu voznik vzame klobuk iz glave, in mu ga napolni z nar lepši pomerančami. „Na, te so tvoje, ljubi moj otrok, mu reče, in ako bi mogel, bi ti dal vse, kar jih v jerbasih imam.“

Tu vsi, in posebno otroci, od veselja glas zaženejo. Tode Korel, kadar so nekoliko potihnili, reče vozniku: Zahvalim se vam iz serca; ali jez ne vzamem druge pomeranče, kakor samo tisto, ki ste mi jo bili obljubili; to pod očesam nič, ne de. Jez nočem plačila za to, de sim izpolnil svojo dolžnost. Glejte! ni jih hotel vzeti, nazaj jih je hotel djati v jerbas tode voznik mu ni tega pripustil.

— Tadaaj, če imajo biti moje, reče Korel, lahko z njimi storim, kar hočem; in per teh besedah izprazne klobuk pred otrocmi, rekoč: razdelite si jih mej seboj. — In on še ni čakal, de bi se mu bili zahvalili, gre skoz množico ljudi, in naravnost v šolo. Vsi otroci so šli za njim, so se mu zahvaljevali in z rokami pljuskali.

Tatič, je pa šel domu ves šepast in nejevoljin. Nobedin ni za-nj maral; ni imel pomeranče ne za jed, ne za dar drugih. Predin kdo hoče biti vsmiljen, mora biti pošten. Odo-

ard je po poti zdihoval: „Vse to se mi je zgodilo, zavoljo ene pomeranče: Ali sim bil prav nespametin.“

Dobri otroci, ki so to pergodbo brali, bi hotli biti gotovo rajši v suknji pošteniga fanta, kakor pa tistiga tatiča.

58.

Deklica rešenica.

Kaj pomeni tista podoba? me nekidan popraša Evgeni in s perstam pokaže podobo na steni moje isbe visečo. Na podobi od umetniga obrazarja zrisani je bila deklica od dvanajstih let, ki je moža držala, kteriga je hotel dereč potok seboj nesti.

— Ktero zgodbo predstavlja? Ali se je res zgodilo, kar je na-nji zrisano?

— Prav res se je zgodilo, in sicer ni zdavno od tega, in ne clo daleč od nas. Neki potok v Karnii se je bil silno narasel zavoljo vedniga deževja. Moste in stebre je bila silna voda unesla, in ni se moglo več čez, če se ni prebredlo, in to z nevarnostjo življenja. Tisti mož, ki je ondi narisani, je mogel se postaviti prebresti zavoljo silnih opravil, ki se niso dale odložiti. Bil je že unkraj potoka per bregu, kar ga velika skala dol pergnana zadene, in zverne notri v potok. Ta nesrečnej bi bil takrat končan, ako bi mu ne bila tista deklica na pomoč prišla. Ona je perilo prala, in ko je vidila, kaj se godi, je precej priskočila, zagrabila vbogiga moža za

roke, kateri je od tega vdarica bil ves omamljen in že iz sebe, in mej tem ko je z vso močjo, katero ji je njena keršanska ljubezin dajala, ga držala, de ga ni voda naprej nesla, je klicala pomoči. Po sreči so jo neki gorjani slišali, in še za prav prišli, de so ji pomagali to lepo djanje do konca dognati. To se je bilo zgodilo leta 1835.

— Pervikrat, ko pojdem v Karnijo, bom očika prosil, de naj me k tisti verli deklici pelja-jjo, reče Evgeni, in dve solzi občudenja mu v očoh poigrate.

— Prav boš storil, mu jez na to rečem. Osebe ¹⁾ vsmiljene in šerčne je dobro poznati, in ne samo iz radovednosti, temuč počastiti v njih tisto keršansko ljubezin, ktera naše moči v prid naših bratov pomnoži.

— Je pa ta vboga dobila za to kako plačilo?

— Ona je bila dobila dvojno plačilo, kakor ga deželjski poglavarji po navadi dajo tistim, kateri kakiga človeka od take smerti rešijo, in s tim je gotovo ta vsmiljena deklica tisto celo zimo svojo družino preživela. Nikar pa ne meni, de je ona na tisto plačilo mislila, kadar je tistimu nesrečnimu na pomoč tekla. Praviga plačila za dobro delo moramo pričakovati od Boga in od svoje vesti. Velikrat se ima samo to plačilo, kakor se je pred nekimi mesci Gradinskim ribčem godilo.

— Ali je to druga zgodba te verste? reče moj mali prašavec.

¹⁾ Oseba namest peršona.

— To je ravno tako blagosserčno djanje, tode tisti, ki so ga dopernesli, so po nesreči umerli. Neki ribči iz Grada, kakor sim rekel, so zagledali veliko barko, ktero je sila valov ali pa kormanova ¹⁾ nevednost tje peljala, kjer bi bila v nevarnosti v tistih plitvinah poginiti; oni brez odloga skočijo v eno svojih bark, poprimejo vesla, in se obernejo proti barki, kormanu nevarnost odkrit, in de bi jo z vervmi potlej na bolj varin kraj potegnili. Pridejo še prav, de so jo rešili; tode kadar so se bili proti domu vernili, niso nikakor mogli na suho priti. Morje se je bilo naraslo, noč je bila temna, in veter je strašno pihal.

Vsi tisti nesrečni možje so konec vzeli, razun eniga samiga, kateri je nesrečnim družinam novico žalostne prigodbe prinesil.

Evgeni se je tu od sovsmiljenja zjokal: in jez sim mu rekel: Jez ti bom imena povedal tih serčnih ljudi, katerim gre tim višji čast, kolikor žalostniši je bil nasledik dobriga djanja, kteriga so storili.

Ta zgodba nas mora opomniti Božje pravice, ktera ne more pustiti brez plačila te blage daritve ali žertve, kakor tudi dolžnosti, ki jo imamo, pomagati nekoliko družinam, ktere so brez pomoči ostale.²⁾

¹⁾ Korman namest kormanuž.

²⁾ To dolžnost so mnogi Terščani z veliko darežljivostjo izpolnili. ker so prostovoljno za tiste vboge družine 1802 gold. v kup zložili.

Vsakimu, kar mu gre.

Ko je Albert o mraku iz šole domu šel, zadene z ного v bukvice. Se pripogne, jih vzdigne, in vidi de je pismovnjak¹⁾, kteriga je nekdo ondi bil zgubil. Ga vzame, pogleda okoli sebe, in si ga dene v žep ali aržet ves rudeč v obrazu od veselja in začudenja. Ko domu pride, gre hitro hitro v svojo isbo vidit, kaj je notri: najde nekaj bankovcev in odpečatenih pisem. Mej tem ko je on ukal od veselja čez svoj zaklad, pride notri njegova sestra, dvanajst letna deklica, ktero so bili mamika prav dobro in pametno izučili. Komej jo Albert vidi, že ji teče naproti, pljuska z rokami in vpije: Poglej, Amalija, kaj sim ravno kar na poti najdel, in per tih besedah ji pismovnjak, bankovce in pisma pokaže, ktere je on iz radovednosti bil že začel prebirati.

— Kaj si storil? ga praša Amalija. Kdo ti je rekel, de smeš brati ljudske pisma?

— Ali . . . odgovori Albert: to je sadaj moje.

— Kaj, tvoje?

— Saj sim to našel!

— Pa zavoljo tega še ni tvoje. Tisti pismovnjak je nekoga, ki ga je po poti zgubil, in kdo ve, v kakšini skerbi je on sadaj. Ga bova dala mamiki, de naj mu ga pošlejo.

— Poslušaj, ljuba sestra, jez menim, de ta pismovnjak je dar previdnosti. Glej, ti ban-

¹⁾ Pismovnjak namest takvin.

kovci veljajo trideset goldinarjov. Pet in dvajset jih dava mamiki, de najemnino za hišo plačajo, druge obderživa za-se, in si bova lepih igrač nakupila. Saj veš, de mamika, vboga, niso mogli še vkup spraviti, kar morajo za pol leta plačati.

Albert, Albert! reče zopet sestra. In meniš ti, de bodejō hotli mamika vzeti ljudske denarje?

— Pa, saj sim jih našel, in se ne ve, čiga de so . . .

— Pred vsim drugim se ve, komu de grejo, iz nadpisa na tistih pismih; in pa, če bi se tega ne vedilo, bi se moglo nesti h gospod fajmoštru de bi to z lece ¹⁾ oznanili.

— Poslušaj, Amalika kdor je to zgubil, mora biti že tako velik gospod. Trideset goldinarjev, je za-nj majhna reč, in za nas bi bili velik zaklad ²⁾ in bi mamiki veliko skerbi od-vzeli. Saj ne ve nobedin, glej, jez sim dobro bil okoli sebe pogledal!

— In ne veš ti? mu režno Amalija pravi. In ne ve za to Bog, ki vidi vse reči? Ako si okoli sebe bil pogledal, je znamnje, de tvoja vest ni bila mirna.

Pametne Amaljine besede so Alberta, kateri je bil ravno tako učen, na zadnje pregovorile. Še enkrat pogleda bankovce, pa jih v pismovnjak nazaj dene. Amalija ga prime za roko, ter gresta precej in naravnost k mamiki, kateri so oba pohvalili, in pismovnjak nazaj poslali, komur je šel.

Drugi dan je dobil Albert v dar lepe po-vestne bukvice s prav lepimi podobkami, in se

¹⁾ Leca namest prižnica. ²⁾ Zaklad namest šac.

je silno močno veselil, de je storil svojo dolžnost, in de je poslušal pametne besede svoje sestre.

60.

Oskubeni tič.

Neki učenik male šole enkrat vidijo, de so njihovi šolarčki nekako nemirni, ki so bili vender po navadi zmiram tako ukaželjni in tihi, de jim ni bilo drugiga treba, kakor jih pogledati, in že so mir dali — Tode tisti dan, desiravno so sadaj v tega sadaj v uniga oči vperli, vender niso mogli zvediti pravi vzrok tistiga nenavadniga nepokoja. Grejo enkrat po šoli: vsi potihnejo. Grejo nazaj k svoji mizi, in vsi se začnejo zopet posmehvati, in eden drugiga skrivši pogledvati, kakor de se že razumejo. — Vbogi učenik so čakali, zato de niso kaj napak storili; na zadnje pa vender zvedo, kdo de je ta nemir napravil. Bil je **Fri-**derik, mesarjev sin. Ta hudobni fantik je bil zjutrej lastovčino gnjezdo zunaj svojiga okna zagledal, in je tolikajn si prizadel, de ga je zklatil. Po sreči bolj godni tički so proč odleteli, tode nar mlajši mu je v rokah ostal, in ko je bilo čas iti v šolo, ga je seboj nesil, in je sam per sebi kako hudobijo si domišljal. Mu začne dajati jesti peska, in ga napaja v tintniku; pa ker vidi de to ne gre, mu zpuli rep, in potlej počasi počasi perutno perje. Vbogi tičik mu je zeval pod klopjo; tode ni mogel ganiti hudobneža, de bi se ga bil vsmilil, in radovednost bližnjih učencov ga je dražila, de je še huji z živalico ravnal. — Ravno je bil v tem delu, kar ga učenik prestrežejo in ga z njegovo hudobijo, to je

s tičikam vun pokličejo, kateri je bil že ves oskuben, predin je bil mertev. To viditi, se nekteri izmej šolarjev nasmehejo, tode tisti, ki so bili bolj dobroserčni mej njimi, so svoje studenje in naravno vsmiljenje očitovali. — Krivi otrok je stal ondi, se je tresel, in tako svoje kazni pričakoval.

Tebe po zasluženju štrafati, rečejo učenik, bi se ti moglo vse lase en za drugim izcukati, zato de bi po tem takim nekaj bolečin sam občutil, ktere si storil občutiti ti živalci, ki ti ni nič žaliga storila! V starih časih bi te bili še bolj terdo štrafali, zato de, ko že z živalmi tako ravnaš, ne bi ravno tako tudi svojih verstnikov hudo imel! — Pojdi! jez te prepustim grizenju tvoje vesti, ktera bo v kratkim se oglasila. Sadaž bo vboga lastovica okoli gnejzda letala, in cvile iškala sinka, kteriga si ji ti vzela, in tako nevsmiljeno terpinčil! Kaj, ako bi tvoja dobra mati mogli ravno to žalost enkrat za tebe voljo doživeti? Sakaj, kdo more vediti, kakšin bo tvoj konec, ako ne premagaš, dokler si še otrok, tega nevsmiljeniga serca?

Te rezne besede, in viditi tičika, ki je že zamežal, iu s smertjo rinjal, so tiste otroke, in tudi kriviga, tako globoko ganile, de upamo, de niso več tako nevsmiljeniga kaj storili.

61.

Vsim gre dobrohotnost.

Kadar je Aleksandrič bolj ko po navadi se naučil, kar so mu navdali, je dobil za plačilo en denar, de si je igrače kupil, ali pa de ga je dal kakimu ubogimu, ki ga je po poti srečal. Tako

so ga hotli oče navaditi prostovoljne dobro delati, in dobrodelnost za plačilo, in razveseljenje imeti. — Neki tak dan so mu dali oče denar, in so ga še seboj vzeli na sprehoj. Nista dolgo hodila, ko zagledata ubogiga starčika, kateri ni prosil vbogajme, tode iz njegoviga pogleda in iz celiga njegoviga deržanja se je vidilo, de daru želi. Kaj, ali ne daš denarja tistimu ubožčiku? prašajo oče Aleksandriča. Naka, jim on odgovori: jez ga poznam, jè Turk.

— Pa nima, kaj jesti?

— Ali jez ne morem viditi Turkov.

— Zakaj pa ne?

— Zato ker niso kristjani.

— Pa so vender tvoji bližnji, imajo tudi dušo, kakor mi. Ali morde Bog ne zkazuje dobre tudi Turkam in malikvavcam? Saj je solnčna svetloba, sapa, ki jo dihamo, voda, ki našo žejo pogasi, od Boga vsim stvarjem dana. Reci mi sadaj: ali se ti dobro zdi, Gospod Boga posnemati? —

— To se ve de! odgovori Ateksandrič, ter se verne in da denar ubogimu starčiku. Ko zopet očeta dojde, ga na dalje še tako le podučijo:

— Mi se moramo Bogu še bolj zahvaliti, de nam je brez našiga zasluženja resnice svete vere razodel; tode ne smemo ne sovražiti, ne zaničevati tistih kateri niso še tega velikiga daru deležni, pač moramo Gospoda prositi, de naj le hitro, čas pripelja, de bomo vsi eno vero imeli. To pomenijo tiste besede, ktere zjutrej in zvečer v Gospodnji molitvi zrekujejo: Pridi nam tvoje kraljestvo!

